Για μία Επανάσταση των Ευρωπαϊκών Λαών στον 21ο Αιώνα

Αντώνης Μπρούμας

Το 1867 ο Μιχαήλ Μπακούνιν απευθύνει το όραμά του για την Ευρώπη στην Ένωση για την Ειρήνη και την Ελευθερία ως εξής: «[υ]πάρχει ένας μόνο δρόμος να φέρουμε τον θρίαμβο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στις διεθνείς σχέσεις στην Ευρώπη και αυτός είναι το να καταστήσουμε αδύνατο τον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των διαφορετικών λαών που συνιστούν την Ευρωπαϊκή οικογένεια. Αυτός ο δρόμος είναι η συγκρότηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης […] Μία τέτοια συνομοσπονδία δεν μπορεί ποτέ να δημιουργηθεί από τα Ευρωπαϊκά κράτη, όπως είναι επί του παρόντος συγκροτημένα, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταξύ τους χαώδη ανισότητα δυνάμεων […] όλα τα μέλη της αδελφότητας αυτής πρέπει γι' αυτόν τον λόγο να μετασχηματίσουν τις χώρες τους από κράτη […] στην ελεύθερη ένωση των ανθρώπων σε συμβούλια, των συμβουλίων σε κομμούνες, των κομμούνων σε ομοσπονδίες και, τελικά, την συνομοσπονδίωση στις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης και, κατόπιν του κόσμου ολάκερου».

Σήμερα, το μέλλον της Ευρώπης βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Η τύχη της κρίνεται από την έκβαση της σύγκρουσης μέσα από τρεις πολιτικά διακριτούς πόλους.

Από την μια πλευρά, η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ παλεύει για τη διατήρηση των εξουσιών του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός οποιουδήποτε ελέγχου από τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Μία τέτοια στρατηγική επιλογή θωρακίζει και εγγυάται την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών με βάση το πάγιο νεοφιλελεύθερο σχέδιο, δηλαδή την άρση κάθε κοινωνικού περιορισμού στην αυθαίρετη εξουσία του

κεφαλαίου. Η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ είναι ο νικητής των προηγούμενων ιστορικών κύκλων της κοινωνικής σύγκρουσης στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο πλανήτη, ο αδιαμφισβήτητος ηγεμόνας της ανθρωπότητας στη σύγχρονη εποχή. Η πρότασή της για την Ευρώπη έχει ως στόχο την περαιτέρω θωράκιση της δομικής εξουσίας του κεφαλαίου σε διεθνές επίπεδο με έναν σε γενικές γραμμές ψευδο-ορθολογικά επινοημένο, δηλαδή συντεταγμένο και θεσμοποιημένο, τρόπο και τελικό σκοπό την πλήρη υπαγωγή των κοινωνιών σε αυτή. Εντούτοις, η ιστορία δεν κινείται γραμμικά. Το νεοφιλελεύθερο σχέδιο, εγγενώς μη βιώσιμο, επιταχύνει τις τρεις θεμελιακές αντιφάσεις του, αυτές της κυριαρχίας, της εκμετάλλευσης και της ανάπτυξης, αποσταθεροποιώντας κοινωνίες και φύση.

Όπως έχει δείξει ο Καρλ Πολάνυι, κάθε καταστροφική απόπειρα μεταβολισμού των ανθρώπινων κοινωνιών από την εμπορευματική αγορά απαντάται ιστορικά από μία αντίρροπη κοινωνική αντίδραση επιβίωσης για την υπαγωγή της εξουσίας του κεφαλαίου σε κοινωνικό έλεγχο και τη αποτροπή της κατάρρευσης βασικών κοινωνικών σχέσεων και λειτουργιών. Η καταφυγή όμως των κοινωνιών μέσα από ένστικτο αυτοσυντήρησης ενίοτε μπορεί να εκδηλώνεται και με πισωγυρίσματα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού υψώνεται ως η βασική δύναμη εκπροσώπησης της αντίδρασης στην καταστροφική λαίλαπα της όλο και μεγαλύτερης διείσδυσης της εμπορευματικής αγοράς στις κοινωνικές σχέσεις.

Από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Ινδία και τη Ρωσία μέχρι την περιφέρεια της Ευρώπης, οι φασίστες έχουν έτοιμη τη δική τους πρόταση εξουσίας. Ανάθεση από τις μάζες, κατάληψη του κράτους, επιστροφή στην παραδοσιακή κοινότητα του έθνους-κράτους, ενίσχυση της συνεκτικότητας της καπιταλιστικής μηχανής μέσα από το ανήκειν σε ένα συνεκτικό έθνος και, έτσι, ενδυνάμωση του ενός στοιχείου από την αγία τριάδα του συμπλέγματος κεφάλαιο/κράτος/έθνος του σύγχρονου συστήματος εξουσίας, του στοιχείου ακριβώς αυτού που υποτίμησε η κοσμοπολίτικη εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού και γι’ αυτό διαρκώς χάνει σε

συνεκτικότητα και απήχηση στην κοινωνική της βάση.

Το σίγουρο είναι πως η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού αποτελεί μια διαδικασία δημιουργικής καταστροφής και μετάλλαξης του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού προς το χειρότερο για τις κοινωνίες. Η αναζωπύρωση των εθνικισμών και το ανεξέλεγκτο των οικονομικών ανταγωνισμών των εθνών-κρατών πέρα από το θεσμικό πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στον παγκόσμιο πόλεμο και στην ολοκληρωτική αδυναμία του συστήματος να διασφαλίσει την κοινωνική αναπαραγωγή υπό το βάρος των άλυτων προβλημάτων της ανισότητας και της οικολογικής καταστροφής. Εντούτοις, η επιβίωση της ανθρωπότητας δεν ήταν ποτέ εγγεγραμμένη στις νομοτέλειες του καπιταλισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο επαναστατημένος αντικρατικός διεθνισμός του Μπακούνιν είναι κομβικός για τη συγκρότηση του τρίτου πόλου στη σύγκρουση για το μέλλον της Ευρώπης. Ο τρίτος αυτός πόλος πρεσβεύει, σε γενικές γραμμές, μια Ευρώπη των Λαών, δηλαδή μια ομοσπονδία των λαών της Ευρώπης, η οποία στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας. Ξεπηδώντας από τα σπλάχνα των Ευρωπαϊκών κοινωνιών και της σχεδόν πια ενστικτώδους αντίστασής τους για την επιβίωση από την καπιταλιστική μηχανή καταστροφής, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης δεν έχει έτοιμες τις παρελθοντικές προτάσεις εξουσίας των περασμένων δυστοπιών, όπως οι φασίστες.

Αντιθέτως, στηρίζεται στη διαρκή ανίχνευση του αύριο μέσα από το ξεπέρασμα του ασφυκτικού σημερινού πλαισίου και αυτό του προσδίδει τις δυνατότητες και τις προοπτικές για ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή. Μολονότι λοιπόν χάνει σε απλότητα και συνοχή, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης για την Ευρώπη προτάσσει την ελπίδα, έχοντας έτσι τα εχέγγυα να κατακτήσει τις καρδιές των ανθρώπων και να κινητοποιήσει ξανά μαζικά τις κοινωνίες στον δρόμο προς την απελευθέρωση και την χειραφέτηση.

Ιστορική μας δουλειά και καθήκον είναι να καταστήσουμε τον πολιτικό αυτόν πόλο ξανά επικίνδυνο για τα κράτη και το

κεφάλαιο, δηλαδή να του δώσουμε δυναμική ανατροπής της κυρίαρχης εξουσίας. Αυτό το έργο δεν οικοδομείται με δυνάμεις αντιπροσώπευσης, που προτάσσουν διυστικά διλήμματα τύπου Ευρώ/Δραχμή ή μέσα/έξω από την ΕΕ χωρίς κανένα όραμα για το μετά. Αντίθετα, οικοδομείται με τη συγκρότηση λαϊκής εξουσίας στη βάση της κοινωνίας μας, με την ανύψωση της παραδοσιακής κοινότητας σε ανώτερο επίπεδο, αυτό της δημοκρατικής κοινότητας, με την οριζόντια δικτύωση και συντονισμό κινημάτων ανάμεσα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, με την πρόταξη της αλληλεγγύης μεταξύ των κοινωνιών της Ευρώπης και, σε τελευταίο στάδιο, με τη συγκρότηση συνθηκών δυαδικής εξουσίας από το επίπεδο των δήμων μέχρι και την αποδιάρθρωση του κράτους και της εμπορευματικής αγοράς.

Η κοινωνική επανάσταση στην Ευρώπη στον 21ο αιώνα για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, όχι μόνο δεν είναι ουτοπία αλλά αποτελεί και την πιο ελπιδοφόρο τελικά εκδοχή του κοινού μας μέλλοντος. Για αυτή λοιπόν την εκδοχή καλούμαστε να παλέψουμε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Ο Άνθρωπος Καστοριάδης, Ο Φιλόσοφος Καστοριάδης (video+photos)

Φέτος η Βαβυλωνία διοργάνωσε μία σειρά εκδηλώσεων υπό τον τίτλο **“2017: Έτος Καστοριάδη”**, με αφορμή τα 20 χρόνια από τον θάνατο του φιλοσόφου. Αυτό το πολιτικό αφιέρωμα ξεκίνησε από το Αγρίνιο τον περασμένο Φλεβάρη και τελείωσε στην Αθήνα στις 21 του μήνα στο Νοσότρος.

Καθ’όλη τη διάρκεια της χρονιάς πραγματοποιήθηκαν 12 συνολικά πολιτικές εκδηλώσεις σε διαφορετικές πόλεις για το πρόταγμα της ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας: Αγρίνιο, Ναύπακτος, Χαλκίδα, Σόφια, Πρέβεζα, Πειραιάς, Λάρισα, Γιάννενα, Θεσ/νίκη, Κοζάνη, Ηράκλειο, Αθήνα. Σε αυτόν τον “μαραθώνιο” πολιτικών εκδηλώσεων συζητήσαμε με εκατοντάδες ανθρώπους διαπιστώνοντας όχι μόνο την επικαιρότητα της σκέψης του Καστοριάδη αλλά και τη διάνοιξη ενός νέου πολιτικού ορίζοντα, τη γέννηση ενός νέου πολιτικού κινήματος που ζητά τον ριζικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Την Πέμπτη 21 Δεκεμβρίου 2017 συζητήσαμε με ανθρώπους που γνώρισαν προσωπικά τον Καστοριάδη, για τον άνθρωπο Καστοριάδη, για τον φιλόσοφο Καστοριάδη με τους:
Γιώργο Οικονόμου, Γρηγόρη Τσιλιμαντό, Νίκο Ιωάννου στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Nosotros.

[youtube id=”TIb_zfjgHnI”]

[youtube id=”3ezs4WGwjJ0″]

[youtube id=”ZMhfgFijIW0″]

FAI

ΠΟΥ ΘΕΡΕ.
10
ΧΡΟΝΙΑ
Nosotros
NOSOTROS

FAI

FAI

2017 Έτος Καστοριάδη
20 χρόνια μετά...
Ο άνθρωπος Καστορ
Ο φιλόσοφος Καστορ

2017 Έτος Καστοριάδη
20 χρόνια μετά...

Ο άνθρωπος Καστοριάδης,
Ο φιλόσοφος Καστοριάδης

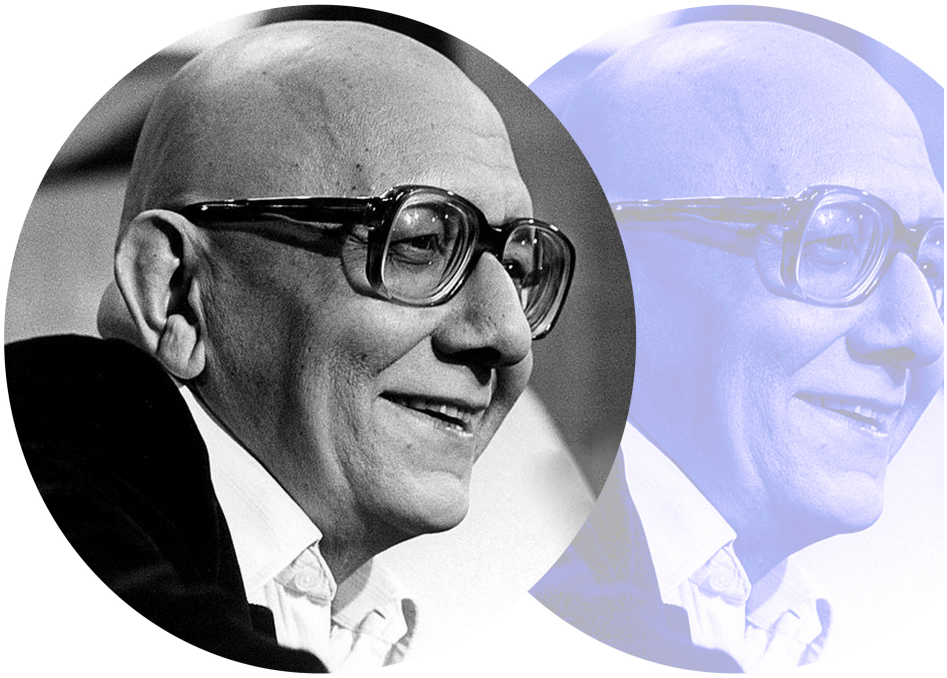

συζητάμε με ανθρώπους που τον γνώρισαν:

ΚΩΣΤΑΣ ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗΣ
(Μεταφραστής του έργου του Καστοριάδη στα Ελληνικά)
ΓΙΩΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
(Δικτάκτωρ φιλοσοφίας, συγγραφέας)
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΣΙΛΙΜΑΝΤΟΣ
(Πολιτικό περιοδικό ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ)

21 Δεκέμβρη
19:30

πολιτικό περιοδικό
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Nosotros
Θεμιστοκλέους 66 Εξάρχεια

Βιντεοσκόπηση: Λουκάς Σταμέλλος (omniatv)
Φωτογραφίες: Nikos Thetakis

Διαδικτυακή Ουδετερότητα | Από το Ανοιχτό Internet Πίσω στον Μεσαίωνα

Jonathan Cook
Μετάφραση: Δημήτρης Πλαστήρας

Υπάρχει κανείς που να αμφισβητεί πως η σχετικά ελεύθερη και ανοιχτή πρόσβαση στο διαδίκτυο στη Δύση φτάνει με γρήγορους ρυθμούς στο τέλος της; Στην Κίνα και σε άλλα αυταρχικά καθεστώτα, οι ηγέτες απλά υποτάσσουν το διαδίκτυο σύμφωνα με τη θέληση τους, λογοκρίνοντας το περιεχόμενο που απειλεί την εξουσία τους. **Στη «δημοκρατική» Δύση όμως, γίνεται με διαφορετικό τρόπο. Το κράτος δεν χρειάζεται να επέμβει άμεσα – αναθέτει τη βρώμικη δουλειά σε εταιρείες.**

Από τον επόμενο μήνα κιόλας, το διαδίκτυο μπορεί να γίνει το αποκλειστικό παιχνίδι των μεγαλύτερων εταιρειών, οι οποίες φαίνονται αποφασισμένες να αρμέξουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κέρδος μπορούν από το "εύρος γραμμής" (bandwidth). Στο μεταξύ, τα εργαλεία που μας βοηθούν να ασχοληθούμε με την κριτική σκέψη, την ανυπακοή και τις κοινωνικές κινητοποιήσεις θα χαθούν καθώς η «**διαδικτυακή ουδετερότητα**» (net neutrality) γίνεται πλέον μία ιστορική υποσημείωση, μια φάση ανάπτυξης, στην «ωρίμανση» του διαδικτύου.

Τον Δεκέμβριο η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών (FCC) αποφάσισε την κατάργηση [1] των ήδη κουτσουρεμένων κανονισμών που υπάρχουν για να διατηρούν ένα ελάχιστο ίχνος «διαδικτυακής ουδετερότητας». Ο επικεφαλής της, Ajit Pai, και οι εταιρείες που είναι πάροχοι δικτύου θέλουν να εξαλείψουν αυτούς τους κανόνες, όπως ακριβώς ο τραπεζικός τομέας ξεφορτώθηκε το

οικονομικό ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να καταφέρει να φουσκώσει τις οικονομίες μας σε μια τεράστια πυραμίδα.

Αυτό μπορεί να είναι το τελικό χτύπημα στην Αριστερά (ΣτΜ: και στο ευρύτερο ανταγωνιστικό κίνημα) και στη δυνατότητά της να κάνει τη φωνή της να ακουστεί στον δημόσιο χώρο.

> *Ήταν οι πολιτικοί ηγέτες – συνεπικουρούμενοι από τους εκδοτικούς κολοσσούς – που άνοιξαν τον δρόμο για την εξέλιξη αυτή με την υποδαύλιση ενός ιδιοτελούς ηθικού πανικού περί **«ψευδών ειδήσεων»** (fake news).*

Οι ψευδείς ειδήσεις, όπως υποστήριξαν, εμφανίζονται μόνο στο διαδίκτυο και όχι στις σελίδες των ειδησεογραφικών κολοσσών – τα ίδια μέσα που μας πούλησαν τον μύθο των όπλων μαζικής καταστροφής στο Ιράκ και που έχουν διατηρήσει με τόση επιτυχία ένα μονοκομματικό σύστημα με δύο πρόσωπα. Το κοινό, όπως φαίνεται, πρέπει να προφυλαχθεί μόνο από τους μπλόγκερς και τις ιστοσελίδες.

Οι γίγαντες των κοινωνικών μέσων ανταποκρίθηκαν σύντομα. Είναι όλο και πιο εμφανές πως το facebook παρεμβαίνει ως πλατφόρμα στη διάδοση πληροφοριών μεταξύ προοδευτικών ακτιβιστών. Ήδη κλείνει λογαριασμούς [2] και περιορίζει την απήχησή τους. Αυτές οι τάσεις θα επιταχυνθούν ακόμα περισσότερο.

Η Google [3] άλλαξε τους αλγορίθμους της με τρόπο που να εξασφαλίζει πως η κατάταξη σημαντικών αριστερόστροφων ιστοσελίδων στη μηχανή αναζήτησης θα κατακρημνιστεί [4]. Γίνεται όλο και δυσκολότερο να βρεθούν εναλλακτικές πηγές ειδήσεων γιατί αυτές κρύβονται πλέον συστηματικά από την κοινή θέα.

Η Google επιτάχυνε αυτή τη διαδικασία, στα μέσα Νοεμβρίου με την «αποκατάταξη» του RT (Russia Today) και του Sputnik, δύο ρωσικούς ειδησεογραφικούς ιστότοπους που προσφέρουν ένα σημαντικό αντίβαρο – ακόμη και αν είναι μονομερές ως προς τη φιλορωσική του προπαγάνδα – στην αντιρωσική προπαγάνδα που

εξαπολύουν τα δυτικά μέσα. Οι δύο ιστότοποι θα είναι πρακτικά λογοκριμένοι στο διαδίκτυο για τη μεγάλη πλειοψηφία των χρηστών.

Το RT απέχει πολύ από το να είναι μια τέλεια πηγή ειδήσεων – κανένα κρατικό ή εταιρικό μέσο δεν είναι – αλλά είναι μια ζωτική φωνή που υπάρχει στο διαδίκτυο. Έχει υπάρξει καταφύγιο για πολλούς που αναζητούν εναλλακτικές, και συχνά πολύ πιο έντιμες, αναλύσεις [5] τόσο για την εγχώρια δυτική πολιτική όσο και τη δυτική ανάμειξη σε μακρινές χώρες. Φυσικά έχει τη δική του πολιτική ατζέντα αλλά παρά την προκατάληψη πολλών δυτικών προοδευτικών, προσφέρει πολύ πιο ακριβή εικόνα του κόσμου, σε σχέση με τα δυτικά εταιρικά μέσα, πάνω σε ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων.

Υπάρχει λόγος που συμβαίνει αυτό. Τα δυτικά εταιρικά μέσα υπάρχουν για να ενισχύουν προκαταλήψεις που έχουν εμποτισθεί στο δυτικό κοινό για μια ολόκληρη ζωή – η κύρια από αυτές είναι πως τα δυτικά κράτη δικαιωματικά δρουν ως καλοπροαίρετοι, αν και περιστασιακά αδέξιοι, αστυνόμοι που προσπαθούν να διατηρήσουν την τάξη ανάμεσα σε άλλα, απείθαρχα ή ξεκάθαρα κακά κράτη στην υφήλιο.

Τα μέσα και η πολιτική τάξη μπορούν με ευκολία να εκμεταλλεύονται αυτές τις προκαταλήψεις ώστε να μας πείθουν για κάθε είδος αναληθειών που προωθούν τα δυτικά συμφέροντα. Για να πάρουμε ένα μόνο παράδειγμα – το Ιράκ. Μας είπαν πως ο Saddam Hussein είχε δεσμούς με την Αλ Κάιντα (δεν είχε και δεν μπορούσε να έχει), πως το Ιράκ είχε όπλα μαζικής καταστροφής (δεν είχε, όπως προσπάθησαν να μας πουν οι επιθεωρητές όπλων του ΟΗΕ) και πως οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο ήθελαν να στηρίξουν τη δημοκρατία στο Ιράκ (αλλά όχι πριν κλέψουν το πετρέλαιό της). Μπορεί να υπήρξε αντίθεση στη Δύση για την εισβολή στο Ιράκ αλλά ένα μικρό μόνο μέρος της είχε ως αίτιο την αναγνώριση πως αυτά τα στοιχεία της επίσημης αφήγησης, αποδεικνύονταν, με ευκολία, να είναι ψέματα.

Το RT και άλλες μη-δυτικές πηγές νέων στα Αγγλικά, προσφέρουν

μία διαφορετική οπτική μέσα από την οποία μπορούμε να δούμε τέτοια σημαντικά γεγονότα από προοπτικές που δεν θολώνονται από τη δυτική αριστοκρατική ατζέντα.

> *Αυτοί και άλλοι προοδευτικοί ιστότοποι φιμώνονται σταδιακά και μπαίνουν στη μαύρη λίστα, οδηγώντας μας ξανά πίσω στην αγκαλιά των εταιρικών προπαγανδιστών. Λίγοι ήταν οι φιλελεύθεροι που υπήρξαν έτοιμοι να υψώσουν τη φωνή τους για να υπερασπιστούν το RT, ξεχνώντας τις προειδοποιήσεις της ιστορίας, όπως και το αντιναζιστικό ποίημα του Martin Niemoller, «**Πρώτα ήρθαν για τους σοσιαλιστές**»[6].*

Οι εώς τώρα κανόνες της «διαδικτυακής ουδετερότητας» ήδη δεν κατάφερναν να προστατέψουν τους προοδευτικούς και τους αντιφρονούντες, καθώς οι εξελίξεις που ανέλυσα παραπάνω το κάνουν σαφές. Αλλά χωρίς ακόμα και αυτούς, τα πράγματα θα γίνουν χειρότερα. **Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs), οι εταιρείες που μας συνδέουν στο διαδίκτυο, θα μπορούν πλέον να αποφασίζουν μαζί μας τι μπορούμε να δούμε και τι θα είναι πέρα από την εμβέλεια μας.**

Μεγάλο μέρος του διαλόγου έχει εστιαστεί στην επίπτωση του τερματισμού των κανόνων στα διαδικτυακά εμπορικά εγχειρήματα. Αυτός είναι ο λόγος που το Amazon και πορνογραφικές σελίδες όπως το Pornhub ηγούνται της αντίδρασης. Επισκιάζεται όμως έτσι η πιο σημαντική απειλή για τις προοδευτικές ιστοσελίδες και τις ήδη βαλλόμενες αρχές της ελευθερίας του λόγου.

Θα δοθεί στους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου μεγαλύτερη ελευθερία να αποφασίσουν το περιεχόμενο που θα μπορούμε να δούμε στο διαδίκτυο. Θα μπορούν να επιβραδύνουν τις ταχύτητες πρόσβασης σε ιστοσελίδες που δεν προσφέρουν κέρδος – που είναι η εξ' ορισμού πραγματικότητα για τις ακτιβιστικές ιστοσελίδες. Ενθαρρύνονται όμως να εφαρμόσουν ακόμα και μια κινέζικου τύπου λογοκρισία, είτε από δική τους πρωτοβουλία, είτε υπό πολιτική πίεση. Το γεγονός πως αυτό θα δικαιολογηθεί με εμπορικούς και όχι πολιτικούς λόγους, θα προσφέρει ελάχιστη βοήθεια.

Όσοι είναι πραγματικά αφοσιωμένοι στην εύρεση πραγματικών νέων θα μπορούν να βρουν λύσεις. Αυτό όμως είναι μικρή παρηγοριά. Η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων θα χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες που τους προσφέρονται και θα αγνοούν αυτό που τους στερούν.

Αν τους παίρνει ώρες για να έχουν πρόσβαση σε μια σελίδα, απλά θα "κλικάρουν" αλλού. Αν μια αναζήτηση στο Google τους δείχνει μόνο εταιρικά εγκεκριμένα αποτελέσματα, θα διαβάζουν ό,τι τους προσφέρεται. Αν η ροή του facebook δεν τους προσφέρει ένα «μη κερδοφόρο» ή «ψεύτικο» περιεχόμενο, δεν θα γνωρίσουν κάτι άλλο. Αλλά όλοι εμείς που ενδιαφερόμαστε για το μέλλον θα είμαστε φτωχότεροι.

Σημειώσεις:
[1] https://www.theguardian.com/technology/2017/nov/21/net-neutrality-rules-to-be-ditched-as-expected-fcc-decision-sparks-protests
[2] https://medium.com/@caityjohnstone/ive-been-banned-from-facebook-for-sharing-an-article-about-false-flags-678c24358fde
[3] https://wikileaks.org/google-is-not-what-it-seems/
[4] https://www.jonathan-cook.net/blog/2017-09-30/googles-new-search-engine-bias-is-no-accident/
[5] https://www.youtube.com/watch?v=u_YLPUvBcDM
[6] https://www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10007392

Πηγή: Counterpunch

*Ο **Jonathan Cook** είναι βραβευμένος δημοσιογράφος, ζει στην Ναζαρέτ όπου αρθρογραφεί και γράφει βιβλία για τη σύγκρουση Παλαιστίνιων και Ισραηλινών.

Ο George Orwell για τους Κινδύνους του Εθνικισμού

Kristian Williams
Μετάφραση: Δημήτρης Πλαστήρας

Ο George Orwell ξεκινά το δοκίμιό του «Σημειώσεις πάνω στον Εθνικισμό» με την παραδοχή πως ο *εθνικισμός* δεν είναι στην πραγματικότητα η κατάλληλη λέξη, αλλά κάτι σαν παρεμφερής όρος για αυτό που θα αναλύσει. Εξηγεί:

«Με τον 'εθνικισμό' εννοώ πρώτα από όλα τη συνήθεια να υποθέτουμε πως τα ανθρώπινα όντα μπορούν να κατηγοριοποιηθούν όπως τα έντομα και πως ολόκληρα σύνολα εκατομμυρίων ή δεκάδων εκατομμυρίων μπορούν να τυποποιηθούν ως «καλοί» ή «κακοί». Δεύτερον – και αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό – εννοώ τη συνήθεια του να αναγνωρίζουμε κάποιον με ένα μόνο έθνος ή άλλη μονάδα, τοποθετώντας την πέρα από το καλό ή το κακό και μην αναγνωρίζοντας κανένα άλλο καθήκον παρά μόνο την προώθηση των συμφερόντων της.»

Αλλού περιγράφει τον εθνικισμό απλά ως «την παρανοϊκή σύγχρονη συνήθεια της ταύτισης του εαυτού μας με μεγάλες μονάδες εξουσίας και βλέποντας τα πάντα με όρους ανταγωνιστικού κύρους».

Γράφοντας αμέσως μετά τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και στην αρχή μόλις της περιόδου της αποαποικιοκρατικοποίησης, ο Orwell επέλεξε τον *εθνικισμό* – αντί του *σωβινισμού* ή του *φανατισμού* – για βάσιμους, αλλά ιστορικά συγκεκριμένους λόγους. Σήμερα ίσως να είχε επιλέξει τον *φονταμενταλισμό*, αν και είναι εξίσου μακριά από το ειδικό νόημα που θέλει να εκφράσει. Αργότερα δημιούργησε ένα ολόκληρο λεξιλόγιο για να περιγράψει αυτή τη διαδικασία σκέψης: *μαυρόασπρο, εγκληματόπ, διπλοσκέψη, καλοσκέψη.*

Το σημαντικό είναι το είδος πρόσδεσης που ο εθνικιστής

σχηματίζει, όχι το ιδιαίτερο αντικείμενο αυτής της πρόσδεσης:

«το συναίσθημα για το οποίο μιλάω δεν συνδέεται πάντοτε με αυτό που αποκαλούμε έθνος… Μπορεί να προσδεθεί με μία εκκλησία ή μία τάξη, ή μπορεί να δουλεύει με έναν πλήρως αρνητικό τρόπο, *εναντίον* κάτι ή κάποιου και δίχως την ανάγκη για κάποιο θετικό αντικείμενο αφοσίωσης».

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, ο Orwell αναφέρει τρία «βασικά χαρακτηριστικά της εθνικιστικής σκέψης»:

*1. «**Εμμονή**.* Σχεδόν πάντα, κανένας εθνικιστής δεν σκέφτεται, μιλά ή γράφει για τίποτα άλλο πέρα από την ανωτερότητα της δικής του μονάδας εξουσίας.» Η ιδιαίτερη αποστολή του είναι να αποδείξει πως το έθνος που διάλεξε είναι από κάθε άποψη καλύτερο από τους αντιπάλους του. Επομένως, ακόμη και στα τελικά όρια της αληθοφάνειας, κάθε ερώτημα μπορεί να γυρίσει πίσω σε αυτό το κεντρικό ζήτημα. Καμιά λεπτομέρεια δεν είναι αδιάφορη, κανένα γεγονός δεν είναι ουδέτερο.

2. «Αστάθεια». Το περιεχόμενο του πιστεύω του εθνικιστή, ακόμη και το αντικείμενο της αφοσίωσής του, είναι αντικείμενο αλλαγών, όπως και οι συνθήκες. «Αυτό που μένει σταθερό στον εθνικιστή είναι η ίδια του η ψυχοσύνθεση» – ο αδιάκοπος, απλουστευτικός, ασυμβίβαστος ζήλος. Η ουσία είναι να κρατά κανείς τον εαυτό του συνεχώς σε μία ξέφρενη κατάσταση γύρω από προσποιητούς διαγωνισμούς τιμής, είτε ξεσπούν σε σπασμούς οργής γύρω από υποθετικές προσβολές είτε σε σαδιστική έκσταση γιορτάζοντας κάποιο νέο θρίαμβο. Είναι η ένταση της εμμονής που έχει σημασία, όχι ο προσχηματικός στόχος.

3. «Αδιαφορία για την πραγματικότητα». Οι εθνικιστές επιτυγχάνουν ενστικτωδώς το επίπεδο εκείνο της διπλοσκέψης που οι κάτοικοι του *Airstrip One* καλλιεργούσαν προσπαθώντας συνειδητά: «Ο εθνικισμός είναι δίψα για δύναμη, σφυρηλατημένη με αυταπάτη. Κάθε εθνικιστής είναι ικανός για την πιο ξεδιάντροπη ατιμία, αλλά είναι και – μιας και στη συνείδησή του εξυπηρετεί κάτι μεγαλύτερο από τον ίδιο – πέρα από κάθε

αμφιβολία σίγουρος πως έχει δίκιο». Η βασική του πίστη, αισθάνεται βέβαιος πως *πρέπει* να είναι αλήθεια, έτσι λοιπόν, τα γεγονότα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να ταιριάζουν σε αυτήν.

Ο Orwell κατατάσσει τις κύριες μορφές του εθνικισμού σε «θετικό Εθνικισμό» (που είναι *για* την ίδια τη χώρα κάποιου, π.χ. Κέλτικος εθνικισμός ή Σιωνισμός), σε «Αρνητικό Εθνικισμό» (που είναι *εναντίον* κάποιας άλλης ομάδας, π.χ. Αντισημιτισμός ή Τροτσκισμός στην καθαρή του αντι-Σοβιετική εκδοχή), και σε «Μεταφερόμενο Εθνικισμό» (ταύτιση κάποιου με μία φυλή, τάξη ή χώρα άλλη από τη δική του – την εποχή του Orwell συνήθως με την ΕΣΣΔ). Φυσικά, είναι δυνατό να έχεις οποιαδήποτε από αυτές τις πεποιθήσεις και να *μην* είσαι «εθνικιστής» με την οργουελιανή έννοια του όρου.

> ***Το πρόβλημα δεν είναι εγγενές σε κανένα συγκεκριμένο σώμα σκέψεων, ακριβώς όπως και καμία συγκεκριμένη θεωρία δεν εγγυάται την ανοσία.***

Το ζήτημα είναι λιγότερο το φιλοσοφικό περιεχόμενο και περισσότερο ο υποκειμενικός τρόπος με τον οποίο το άτομο σχετίζεται με αυτό.

Ο εθνικιστής κρατάει το ιδιαίτερό του δόγμα, όχι μόνο ως την αδιαμφισβήτητη αλήθεια, αλλά και ως το απόλυτο μέτρο με το οποίο μπορεί να κριθεί η αλήθεια. Η έκτασή του δεν περιορίζεται σε ηθικά ή πολιτικά γεγονότα και *όλα* τα ερωτήματα, είτε πρακτικά είτε αξιακά, μπορούν να απαντηθούν εκ των προτέρων με τη μνημόνευση του εθνικιστικού πιστεύω – ή, ακριβέστερα, του «ανταγωνιστικού κύρους» της «μονάδας δύναμης» στην οποία έχει αφοσιώσει τον εαυτό του.

*

Οι κίνδυνοι της εθνικιστικής σκέψης επεκτείνονται πολύ πιο πέρα από κάποιο συγκεκριμένο σφάλμα και πέρα ακόμα από τα κινήματα που μολύνονται από αυτήν. Μόλις ο εθνικισμός

εξαπλωθεί πέρα από ένα συγκεκριμένο σημείο, θα προσπαθήσει να υποβιβάσει τη συνολική ποιότητα του πολιτικού διαλόγου, και επομένως της πολιτικής σκέψης – και επειδή κανένα γεγονός ή ιδέα δεν είναι άσχετη με τις εθνικιστικές φιλοδοξίες, τελικά *κάθε* σκέψη.

Σε αυτό που μάλλον αποτελεί το πιο αποκαρδιωτικό απόσπασμα του ημερολογίου του, ο Orwell έγραψε:

«Πνιγόμαστε στη βρώμα. Όταν μιλάω σε οποιονδήποτε ή διαβάζω τα γραπτά από οποιονδήποτε έχει κάτι να πει, νοιώθω πως η διανοητική εντιμότητα και η ισορροπημένη κρίση έχει απλά εξαφανιστεί από το πρόσωπο της γης. Η σκέψη όλων είναι εισαγγελική, ο καθένας απλά προωθεί μια «θέση» με εσκεμμένη φίμωση της άποψης του αντιπάλου, και επιπλέον, με απόλυτη απαξίωση προς κάθε βάσανο πέρα από αυτά του ίδιου και των φίλων του… Μπορεί κανείς να το παρατηρήσει αυτό στην περίπτωση ανθρώπων που κάποιος διαφωνεί μαζί τους, όπως οι φασίστες ή οι πασιφιστές, αλλά στην πραγματικότητα όλοι είναι το ίδιο, τουλάχιστον όλοι όσοι έχουν απόλυτη άποψη. Όλοι είναι ανέντιμοι, και όλοι είναι απόλυτα σκληροί προς ανθρώπους που είναι έξω του στενού κύκλου των δικών τους συμφερόντων και συμπαθειών.

Αυτό που είναι εντυπωσιακότερο όλων είναι ο τρόπος που η συμπάθεια μπορεί να «ανάψει» ή να «σβήσει» σαν ένα είδος διακόπτη ανάλογα με την πολιτική σκοπιμότητα… Δεν εννοώ τα ψέματα για την επίτευξη πολιτικών στόχων αλλά τις πραγματικές αλλαγές σε υποκειμενικά συναισθήματα. Δεν υπάρχει όμως κάποιος που να έχει και αποκρυσταλλωμένη γνώμη και ισορροπημένη αντίληψη; Στην πραγματικότητα υπάρχουν πολλοί αλλά είναι ανίσχυροι. ***Όλη η εξουσία βρίσκεται στα χέρια παρανοϊκών».***

Ο πολιτικός διάλογος μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο δεν μπορεί να αποτελέσει τρόπο για να φτάσει κάποιος στην αλήθεια ή να καταφέρει έναν κάποιο βαθμό αμοιβαίας κατανόησης ή να πείσει άλλους για τη δική του άποψη, ή ακόμη να κάνει τον εαυτό του κατανοητό. Αντιθέτως, είναι ένα είδος παιχνιδιού στο οποίο

τόσο η νίκη όσο και τα ρίσκα είναι κυρίως φανταστικά. Ο Orwell ανέλυσε τα κίνητρα του εθνικιστή: «Αυτό που θέλει είναι να *αισθανθεί* πως η δική του μονάδα επικρατεί πάνω σε μια άλλη μονάδα και πιο εύκολα μπορεί να το κάνει αυτό με την επίθεση σε έναν αντίπαλο παρά με την εξέταση των γεγονότων για να δει αν τον στηρίζουν». Μιας και οι δυο πλευρές είναι, κατά κανόνα, εξίσου «αδιάφορες για το τι συμβαίνει στον πραγματικό κόσμο», το αποτέλεσμα τέτοιων διαφωνιών «είναι πάντοτε εντελώς δίχως αποτέλεσμα» και «ο κάθε διεκδικητής δίχως εξαίρεση πιστεύει πως ο ίδιος έχει κερδίσει τη νίκη».

Σε έναν τέτοιου είδους διαγωνισμό είναι σχεδόν σίγουρο πως οι φαντασιώσεις αντικαθιστούν τα γεγονότα, οι πλάνες υπερισχύουν των επιχειρημάτων και η συκοφαντία γίνεται η προτιμώμενη τακτική από όλες τις πλευρές. Μια ομίχλη αβεβαιότητας σύντομα απλώνεται πάνω από κάθε άποψη, «κάτι που κάνει όλο και δυσκολότερο να ανακαλύψεις τι στην πραγματικότητα συμβαίνει», και έτσι «γίνεται ευκολότερο να γραπωθείς από παρανοϊκές απόψεις. Αφού τίποτα πλέον δεν αποδεικνύεται ούτε καταρρίπτεται, το πιο αδιαμφησβήτητο γεγονός μπορεί με ευκολία να απορριφθεί». Αλλά δεν πειράζει. Η αμφιβολία γρήγορα μετατρέπεται σε αδιαφορία.

> ***Τα γεγονότα είτε παρουσιάζονται είτε συσκοτίζονται ώστε να δημιουργήσουν μία κατάσταση. Αν είναι αναγκαίο, τα απαραίτητα γεγονότα απλά εφευρίσκονται ή, αντιθέτως, απλά διαγράφονται.***

Αυτό που ανησυχούσε κυρίως τον Orwell, ήταν πως μεμονωμένοι άνθρωποι – ίσως και εκατομμύρια από αυτούς – μπορεί να αντλήσουν την αίσθηση ολότητάς τους με την εθελοντική τους υποταγή σε ασταθή δόγματα, αντί του σεβασμού για την αλήθεια ή τις απαιτήσεις της συνείδησης κάποιου. Μπορεί τότε να σταματήσουν να αναγνωρίζουν πως τέτοια πράγματα, όπως η κατασκευή αποδείξεων και η συκοφάντηση του αντιπάλου είναι απαράδεκτα – ή ακόμη και άτιμα. Βρήκε αυτή τη σκέψη «τρομακτική… γιατί συχνά μου δίνει την αίσθηση πως η ίδια η έννοια της αντικειμενικής αλήθειας σβήνεται από τη γη». Στο

1984 οδηγεί την τάση αυτή στη λογική της κατάληξη. Ο O'Brien, το στέλεχος του Εσωτερικού Κόμματος, ο δάσκαλος-βασανιστής, κάνει κατήχηση στον δύστυχο Winston Smith στο κελί του μέσα στο Υπουργείο Αγάπης:

«Εμείς, το Κόμμα, ελέγχουμε όλα τα αρχεία και ελέγχουμε όλες τις αναμνήσεις… ελέγχουμε το παρελθόν… Εσύ νομίζεις πως η πραγματικότητα είναι κάτι αντικειμενικό, εξωτερικό, αυθύπαρκτο… Αλλά σου λέω, Winston, πως η πραγματικότητα δεν είναι εξωτερική. Η πραγματικότητα υπάρχει στο ανθρώπινο μυαλό και πουθενά αλλού. Όχι στο μεμονωμένο μυαλό, που μπορεί να κάνει λάθη και σε κάθε περίπτωση σύντομα χάνεται αλλά στο μυαλό του Κόμματος, που είναι συλλογικό και αθάνατο. Ό,τι πιστεύει το Κόμμα πως είναι αλήθεια ***είναι*** *ή αλήθεια. Είναι αδύνατον να δεις την αλήθεια, παρά μόνο κοιτώντας μέσα από τα μάτια του Κόμματος».*

Στο τέλος, ο Winston τσακίζεται. Προσηλυτίζεται στην άποψη του Κόμματος. Κάποτε είχε γράψει πως «Ελευθερία είναι η ελευθερία του να λες πως δύο και δύο κάνουν τέσσερα». Αλλά τελικά μαθαίνει πως «μερικές φορές είναι πέντε. Μερικές φορές είναι τρία. Μερικές φορές είναι όλα αυτά ταυτόχρονα». Η αφοσίωσή του στο Κόμμα εξασφαλίζεται από – καλύτερα, είναι *ταυτόσημη* – με την παράδοση της δικής του κρίσης.

*

Όπως και με τις οδηγίες του για τη βελτίωση του κακού γραψίματος, η στρατηγική του Orwell για την αντιμετώπιση των απατών του εθνικισμού είναι το να μας διδάξει πώς να τις αναγνωρίζουμε και μετά να κάνει επίκληση στη δική μας ορθή σκέψη. Το πρώτο βήμα, αναφέρει, είναι μάλλον η αναγνώριση των δικών μας ατελειών, σφαλμάτων και προκαταλήψεων. Γράφει:

«Όσο για τις εθνικιστικές αγάπες και τα μίση για τα οποία έχω μιλήσει, είναι κομμάτια αυτού που αποτελεί λίγο πολύ τον καθένα μας, είτε μας αρέσει είτε όχι. Αν είναι δυνατόν να απαλλαγούμε από αυτά δεν το γνωρίζω, αλλά πιστεύω πως είναι

δυνατόν να παλεύουμε εναντίον τους και αυτό είναι ουσιαστικά μια *ηθική* προσπάθεια. Είναι ερώτημα πρώτα από όλα ανακάλυψης του τι είναι κάποιος και ποια είναι πραγματικά τα συναισθήματά του, και στη συνέχεια να συνυπολογίζει την αναπόφευκτη προκατάληψη… **Οι συναισθηματικές ορμές που είναι αναπόφευκτες, και είναι ίσως αναγκαίες για την πολιτική δράση, πρέπει να είναι ικανές να υπάρχουν δίπλα-δίπλα με μια αποδοχή της πραγματικότητας».**

Μπορεί κάποιος να μην είναι ικανός να αποφύγει την προκατάληψη αλλά δεν είναι αναγκαίο να υιοθετήσει την προκατάληψη ως αρχή. Μπορεί, αν όχι κάτι άλλο, να αρνηθεί να παραδόσει τη δική του προσωπική κρίση. Αυτό είναι εν μέρει θέμα χαρακτήρα: η ικανότητα του να διακρίνουμε μεταξύ του τι θέλουμε και του τι γνωρίζουμε, «η δύναμη αντιμετώπισης δυσάρεστων γεγονότων», η θέληση για ζωή δίχως παρηγορητικά ψέματα. Ίσως αυτό που χρειάζεται περισσότερο από όλα είναι η συνεχιζόμενη πίστη στην ύπαρξη μιας αντικειμενικής αλήθειας ενώ διατηρείται ένας αυστηρός, απαιτητικός σκεπτικισμός που αφορά όλους τους ισχυρισμούς της κατοχής της.

Αυτό δεν είναι όμως παρά μία μερική λύση. Μπορεί να βοηθήσει ένα μεμονωμένο μυαλό να παραμείνει καθαρό και τίμιο αλλά κάνει ελάχιστα στο να αλλάξει τη συνολική ατμόσφαιρα. Ο Orwell το συνειδητοποίησε αυτό και όμως προς το τέλος της ζωής του αυτό το ερώτημα της ατομικής σκέψης έγινε το βασικό του ενδιαφέρον. Αντιμέτωπος με τη συνεχιζόμενη απειλή του ολοκληρωτισμού, ο Orwell κατέληξε να βλέπει τον αγώνα για ελευθερία να υπάρχει, όχι μόνο μεταξύ τάξεων και εθνών αλλά πρώτα και ίσως πολύ πιο σημαντικά ανάμεσα «στα λίγα κυβικά εκατοστά μέσα στο κρανίο σας».

_____-

Πηγή: δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο LitHub (https://lithub.com/what-george-orwell-wrote-about-the-dangers-of-nationalism/). Προσαρμοσμένο από το βιβλίο *Between the Bullet and the Lie: Essays on Orwell* (AK Press, 2017).

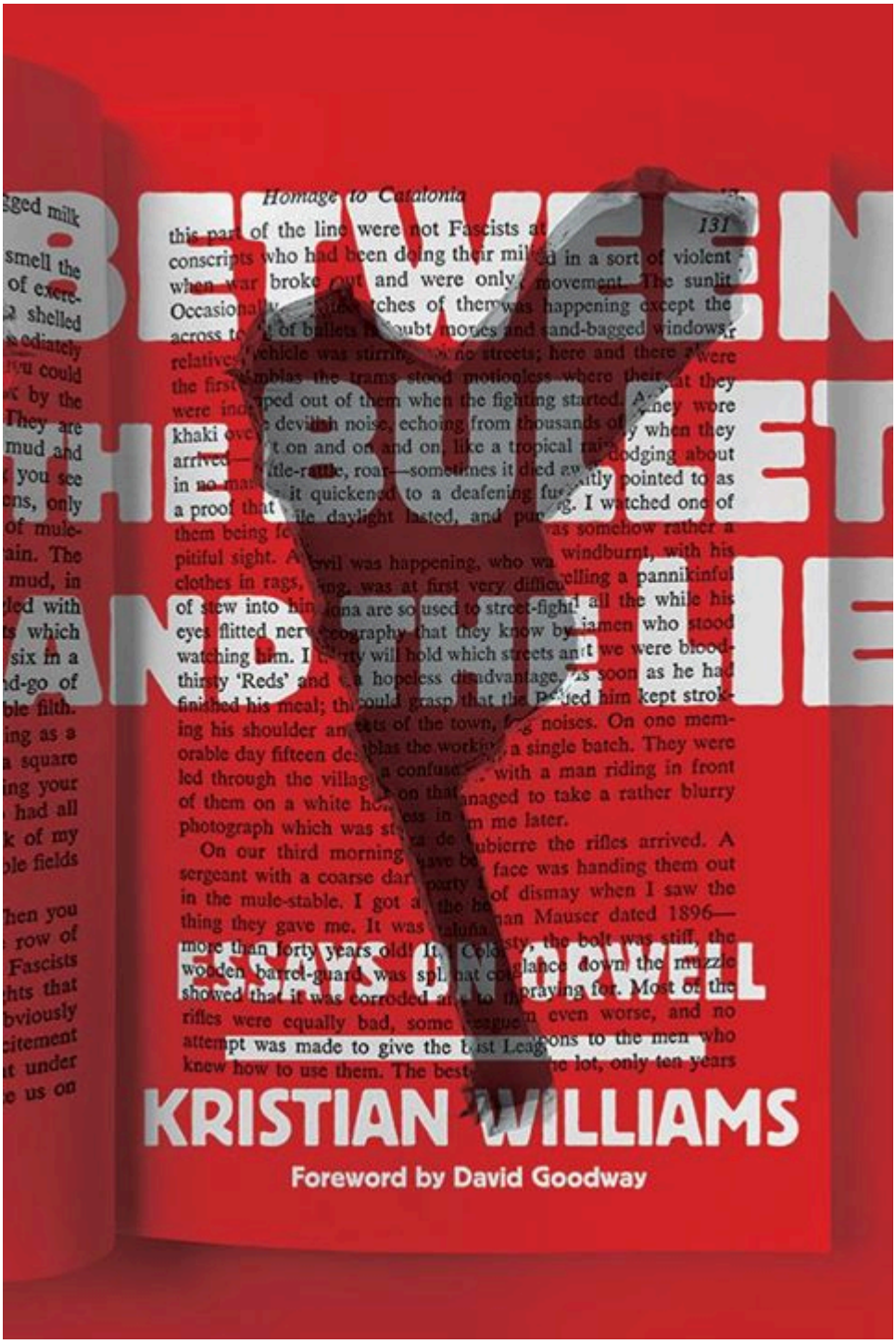

Για το Σύντομο Καλοκαίρι της

Αναρχίας του Εντσενσμπέργκερ

Νίκος Κατσιαούνης

Ανάμεσα στην ιστορική και τη λογοτεχνική αφήγηση…

Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κανείς ότι τα επιστημονικά πορίσματα της ιστορικής έρευνας σε πολλές περιπτώσεις απέχουν μίλια μακριά από τις συλλογικές θεάσεις της Ιστορίας. Οι πολυδαίδαλες ερμηνείες, οι μέθοδοι και τα θεωρητικά σχήματα των ιστορικών αδυνατούν να επικοινωνήσουν με τον τρόπο που τα άτομα και οι κοινωνίες φαντάζονται τον εαυτό τους, το παρελθόν τους και, κατ’ επέκταση, το μέλλον τους. Συνήθως για τους λαούς η Ιστορία είναι και παραμένει ένα σύνολο ιστοριών τις οποίες αξίζει κάποιος να διηγείται και να ξαναδιηγείται. Κι αυτή η μετάδοση δεν φοβάται ούτε τους μύθους ούτε τις ανατιμήσεις ούτε και τα λάθη του παρελθόντος, αλλά αντίθετα μπορεί να τα εγκολπώσει με δημιουργικό τρόπο μέσα στη συλλογική μνήμη. Αν η Ιστορία είναι μια επινόηση στην οποία η πραγματικότητα προσκομίζει τα υλικά της, τότε αυτά μπορούν να πάρουν το χρώμα και το σχήμα που ο καθένας θέλει να δώσει ώστε να δημιουργήσει το οικοδόμημά του – πραγματικό ή φανταστικό, δεν έχει επί του προκειμένου σημασία.

Κάπως έτσι νοείται το συναρπαστικό βιβλίο ***Το σύντομο καλοκαίρι της αναρχίας*** του Χανς Μάγκνους Εντσενσμπέργκερ. Όπως είναι γνωστό, περιγράφει με έναν πρωτότυπο τρόπο την ιστορία του Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι, μέσα από τις διαδοχικές αφηγήσεις και εξιστορήσεις ανθρώπων που είτε ήταν στον στενό του κύκλο είτε βίωναν από κοινού τα γεγονότα των συναρπαστικών χρόνων πριν και μετά τον Ισπανικό εμφύλιο του 1936. Και μέσα από τις διηγήσεις για τον Ισπανό επαναστάτη περνά μπροστά μας, με έναν αφηγηματικό τρόπο που θυμίζει ταινία, οι προσπάθειες και οι αγώνες των αναρχικών για την έφοδο στον ουρανό, για την πραγμάτωση της κοινωνικής επανάστασης.

Η ιστορία των αναρχικών στην Ισπανία ξεκινά όταν τον Οκτώβρη

του 1868 ο Τζουζέπε Φανέλι, θαυμαστής του Μπακούνιν και ανήκων στην αντιαυταρχική πτέρυγα της Πρώτης Διεθνούς, χωρίς να γνωρίζει ισπανικά, φτάνει στη Μαδρίτη για να διαδώσει το μήνυμα του αναρχισμού. Έκτοτε και στην πορεία του χρόνου, οι αναρχικοί στην Ισπανία θα διατηρήσουν μια ηγεμονική θέση στο εργατικό κίνημα, αποτελώντας παράλληλα και το πιο επαναστατικό του τμήμα.

Το βιβλίο του Εντσενσμπέργκερ αποτελεί, από τη μία, μια διαδρομή στην ιστορία του αναρχικού κινήματος μέσα από το ψηφιδωτό των αφηγήσεων των ίδιων των πρωταγωνιστών και, από την άλλη, επιχειρεί το χτίσιμο ενός πορτρέτου του Ντουρούτι επιμένοντας τόσο στην αγωνιστική του δράση όσο και σε ψυχογραφικές αποτυπώσεις. Εξάλλου την περίοδο που γράφτηκε το βιβλίο, στις αρχές της δεκαετίας του 70, η σκιά της φρανκικής δικτατορίας είχε επιβάλει ένα ιδιόμορφο μισοσκόταδο στην ιστορία του ισπανικού αναρχισμού.

Ο Εντσενσμπέργκερ δεν προτίθεται να κάνει μια αγιογραφία του Ντουρούτι. Αντίθετα, προσπαθεί να φωτίσει έναν αντι-ήρωα του οποίου η φήμη κολλά στο θάρρος του, στην εντιμότητά του και στην αλληλεγγύη του και ο οποίος δοκιμάζεται σε άνισες καταστάσεις. Διότι ο Ντουρούτι, όπως συμβαίνει με ένα πλήθος λαϊκών αγωνιστών, δεν μπορεί να τυποποιηθεί, να

κανονικοποιηθεί, και γι’ αυτό τον λόγο οι μάζες αναγνώριζαν τον εαυτό τους σε αυτόν – το ίδιο συμβαίνει με τον «δικό μας» Άρη Βελουχιώτη.

Η επανάσταση των Ισπανών του 1936 αποτελεί μια ιστορική θραύση μέσα στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, από εκείνες που κάνουν την ανθρωπότητα να αντιληφθεί τις δυνατότητες της δύναμής της για να δημιουργήσει έναν πιο ελεύθερο κόσμο. Τα «ηρωικά χρόνια» στην Ισπανία, όπως τα αποκαλεί ο Μάρει Μπούκτσιν, χαρακτηρίστηκαν από τους ελευθεριακούς πειραματισμούς σε οργανωτικές δομές, σε πολιτικές μεθόδους λήψης των αποφάσεων, στη συγκρότηση μιας αξιακής κλίμακας διαφορετικής από την κυρίαρχη, σε μια νέα εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς καταναγκασμούς και σε μορφές πάλης και δράσης. Όπως είναι φυσικό, κάθε πειραματισμός έχει και τις αποτυχίες του, τα λάθη ή τις υπερβολές του.

> ***Η επανάσταση για τους Ισπανούς αναρχικούς σήμαινε τη θεσμοποίηση της άμεσης δράσης: την ενασχόληση δηλαδή με την αυτοδιαχείριση ως κανονική μορφή πολιτικής.***

Αν ο προλεταριακός σοσιαλισμός αποτέλεσε για πάνω από έναν αιώνα μια σημαντική επαναστατική δύναμη εξαιτίας όχι τόσο της άρτιας οργάνωσης του προλεταριάτου, αλλά περισσότερο λόγω της βίαιης διαδικασίας προλεταριοποίησης που επέβαλε ο πρώιμος καπιταλισμός στην πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ήττα της ισπανικής επανάστασης κλείνει και έναν μεγάλο κύκλο που άνοιξε με τις μεγάλες εξεγέρσεις και επαναστάσεις της νεωτερικής εποχής, προτού ο προλεταριακός σοσιαλισμός εκπέσει σε μεταβλητή της ιδεολογίας του κρατικού καπιταλισμού.

Η νεωτερική έννοια της επανάστασης είναι αναπόσπαστα δεμένη με την ιδέα ότι η ιστορική πορεία κάνει ξαφνικά μια νέα αρχή. Σύμφωνα με τη Χάνα Άρεντ, είναι κρίσιμο για τις νεωτερικές επαναστάσεις ότι η ιδέα της ελευθερίας και μιας νέας αρχής πρέπει να συμπίπτουν. Μόνο όταν η Ιστορία απέκτησε τη γραμμική

της εξήγηση έγινε εφικτό να νοηθούν οι επαναστάσεις ως μια ριζική τομή που δημιουργεί νέες συνθήκες και απελευθερώνει ένα κοινωνικό δυναμικό που δημιουργεί νέες πραγματικότητες.

Το ζήτημα της ελευθερίας αποτέλεσε το διακύβευμα των νεωτερικών επαναστάσεων και το κρίσιμο σημείο στο οποίο συντρίφτηκαν. Η διαδεδομένη άποψη σήμερα ότι η επανάσταση είτε κρατικοποιείται είτε στρέφεται εναντίον των ανθρώπων που την έπραξαν δεν αποτελεί μια μεταφυσική της ιστορίας αλλά μια διαπιστωμένη ιστορική τραγωδία, με την οποία δυστυχώς θα πρέπει να έρθουμε αντιμέτωποι, τουλάχιστον όσοι επιδιώκουμε μια αλλαγή του κυρίαρχου παραδείγματος.

Αν και είναι κοινότυπο, θα λέγαμε ότι η διαδικασία της απελευθέρωσης δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την επιθυμία της ελευθερίας, αν και αποτελεί προϋπόθεσή της. Η απελευθέρωση πάντα προβάλλει με μεγαλοπρέπεια ενώ η εδραίωση της ελευθερίας πάντα είναι αβέβαιη. Κάτι τέτοιο στην αφαιρετική του διάσταση συνέβη και με τους Ισπανούς αναρχικούς στην προσπάθειά τους να επιτύχουν αυτό που ο Χέγκελ ονόμασε συμφιλίωση του ουρανού και της γης, δηλαδή την επανάσταση.

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι ο Εντσενσμπέργκερ στο Σύντομο καλοκαίρι της αναρχίας προσπαθεί να ξεπεράσει τα όρια της ιστοριογραφίας και να μας μεταφέρει στη δρώσα πραγματικότητα των Ισπανών επαναστατών, στις συνθήκες της καθημερινής και πραγματικής τους ζωής. Κι αυτά τα μονοπάτια ίσως μόνο η λογοτεχνία μπορεί να τα προσπελάσει, να μπει δηλαδή μέσα στις ζωές και τις ψυχές των ανθρώπων, να μυριστεί να κίνητρά τους και να προσπαθήσει να τους καταλάβει. Ο συγγραφέας κατάφερε να αποτυπώσει κάτι ιδιαίτερα σημαντικό που είναι και ο λόγος για τον οποίο άνθρωποι σαν τον Ντουρούτι κατάφεραν να επιβιώσουν στη συλλογική μνήμη και δεν είναι άλλο από τις μαρτυρίες των ίδιων των ανθρώπων, από την προφορική παράδοση που ανάμεσα στον μύθο και την αλήθεια δημιουργεί και αναπαριστά τη δρώσα ιστορία των λαών.

Αλήθεια τι θα γνωρίζαμε για τον Ντουρούτι, σε μια περίοδο

όπου η διατήρηση των αρχείων ήταν παντελώς άγνωστη, αν δεν υπήρχαν οι ρακοσυλλέκτες της Ιστορίας όπως ο Εντσενσμπέργκερ;

Για το τέλος, ας ακούσουμε τα λόγια του συγγραφέα που νομίζω ότι περικλείουν το σύνολο αυτού του εξαιρετικού βιβλίου:

«Το τέλος του ήρωα δρα σαν οιωνός αλλά και σαν υποχρέωση. Από αυτό το σημείο αρχίζει να αποκρυσταλλώνεται ο μύθος. Η κηδεία του εξελίσσεται σε διαδήλωση. Δρόμοι παίρνουν το όνομά του, η εικόνα του εμφανίζεται σε τοίχους, σε πλακάτ, γίνεται φυλαχτό. Η νίκη της υπόθεσής του οδηγεί σε κανονικοποίηση που σημαίνει σχεδόν πάντα κατάχρηση και προδοσία. Έτσι ο Ντουρρούτι απέφυγε να γίνει επίσημα εθνικός ήρωας. Η ήττα της ισπανικής επανάστασης τον έσωσε από αυτή την τύχη. Έμεινε αυτό που πάντα ήταν. Ένας προλεταριακός ήρωας, ένας από τους καταπιεσμένους και κυνηγημένους. Ανήκει στην αντι-ιστορία, εκείνη που δεν υπάρχει στα βιβλία. Ο τάφος του βρίσκεται στην άκρη της Βαρκελώνης, στη σκιά ενός εργοστασίου. Στην άγραφη ταφόπλακα βρίσκεις πάντα μερικά λουλούδια. Κανένας μαρμαράς δεν χάραξε επάνω τ' όνομά του. Μόνο άμα κοιτάξεις καλά μπορείς να δεις αυτό που ένας άγνωστος έχει χαράξει με σουγιά και παιδικά γράμματα: τη λέξη Ντουρούτι».

Αγρίνιο: Μεγαλώνοντας Ανάμεσα σε Δύο Ρέματα

Γρηγόρης Τσιλιμαντός

Το Αγρίνιο είναι μια πόλη που μάθαινε να ζει με τα νερά, την υγρασία και τις λάσπες. Ρέματα, πηγάδια, πολλά πηγάδια, τέσσερις λίμνες γύρω του, Αχελώος κι ένας απέραντος και πλούσιος κάμπος που στον πόλεμο αντιστάθμισε τη λιμοκτονία απ'

την κατοχική πείνα. Οι κερδισμένοι απ' τον κάμπο είναι άλλη ιστορία.

Γεννημένος το '60, Δεκέμβρη μήνα. Παντού κρύο, σαν αλουμίνιο όπως οι νύχτες πάνω απ' το Αγρίνιο, όπως λέει ο μέγας Χατζιδάκης. Το σπίτι στα προσφυγίτικα της Ερυθραίας. Χώρος, η μοναδική κρεβατοκάμαρα αυτή των γονιών κι ένα μαγκάλι αναμμένο. Η μάνα να χαροπαλεύει γιατί δεν έβγαινε το ύστερο (πλακούντας) κι έφραζε το διάφραγμα. Το έβγαλε κομμάτι κομμάτι επιτέλους ο "μάμμος". Τότε πήρα την πρώτη πνευμονία. Το πάτωμα ξύλινο κι από κάτω η γλαβανή, υπόγεια αποθήκη με ξύλα για το χειμώνα. Εκεί η γιαγιά έκρυβε στην κατοχή αντάρτες, κομμουνιστογειτονιά βλέπεις. Μπούκαραν κάποια φορά οι Γερμανοί, πάτησαν την κουρελού που σκέπαζε την καταπακτή κι έφυγαν. Κορώνα-γράμματα δηλαδή.

Κάτω απ' το υπόγειο, φλέβα νερού. Μια αγιάτρευτη υγρασία, ακόμη και σήμερα, στα παλιά θεμέλια. Γεννήθηκα σα να λέμε μες τα νερά και την υγρασία. Η Ερυθραία είχε πολλά πηγάδια και το νερό ήταν δώρο και κοινωνικό αγαθό για όλους, πριν έρθει το κράτος με τον οργανισμό και το ρολόι και το κάνει εμπόρευμα, δηλ. **πρόοδο**.

Κι όπως γεννήθηκα έτσι και μεγάλωσα, ανάμεσα σε δύο ρέματα: Άγιος Κωνσταντίνος – Ερυθραία – Αγρίνιο.

Τα ρέματα δεν χωροθετούσαν μόνο τον τόπο αλλά και τη σύνθεση του πληθυσμού. Από τη μια οι πρόσφυγες, στη μέση οι "μπασταρδεμένοι", πρόσφυγες και φερτοί, γαμπροί και νύφες από το Ξηρόμερο και τα γύρω χωριά, κι από την άλλη οι Αγρινιώτες. Μία σύνθεση που καθορίστηκε από δύο καταστροφές. Μία φορά από την καταστροφή του '22, με τον εθνικισμό της Μεγάλης Ιδέας, και μια δεύτερη από την καταστροφική επικράτηση των εθνικιστών και των ταγματασφαλιτών στα γύρω χωριά μετά τον εμφύλιο.

Η Ερυθραία που ήταν στη μέση, με τα δυο ρέματα να την περιστοιχίζουν, μας έδινε το προτέρημα να απλώνουμε τον ζωτικό μας χώρο από το ένα μέρος στο άλλο. Ξέραμε τί θα κάνουμε στο

ένα ρέμα και τί θα κάνουμε στο άλλο, σε όλον τον κύκλο του χρόνου, όπως οι μεγάλοι τότε ήξεραν ποιος είναι και τι είναι ο αριστερός και ποιος είναι και τι είναι ο δεξιός.

Ζούσαμε την εποχή της σαφήνειας, στον δικό μας παιδικό χωροχρόνο. Ξέραμε τί μας ένωνε και τί μας χώριζε από αυτό που ήταν πέρα από τις δύο όχθες. Από δύο γέφυρες και τα δύο ρέματα, μια στα πάνω όρια και μια στα κάτω. Απ' τη μια πλευρά, ο προσιτός κόσμος του Αγ. Κωνσταντίνου κι από την άλλη, ο απρόσιτος για μας τότε, του Αγρινίου. Με τον Αγ. Κωνσταντίνο, τον "συνοικισμό" όπως τον λέγαμε, μας ένωναν τα πέτρινα χαμόσπιτα με τους λουλουδένιους κήπους, η αρχιτεκτονική του τεμαχισμού των οικοπέδων για την εγκατάσταση των προσφύγων, το μοναδικό δημοτικό σχολείο και το πανηγύρι με τον Τζιμ Αρμάο, τις βάρκες, την ασώματο κεφαλή, τον γύρο του θανάτου και το "πέντε κρίκοι ένα τάληρο".

Η κάτω γέφυρα μας ένωνε με τους δικούς μας. Σ΄αυτή τη γέφυρα χαζεύαμε τα ορμητικά νερά που κατέβαιναν το χειμώνα από το λόφο της Αγ. Παρασκευής και πιο ψηλά από το βουνό πίσω από τον Αη Λια. Η Ερυθραία ποτέ δεν πλημμύρισε. Το καλοκαίρι για να ανέβουμε στον συνοικισμό, κόβαμε δρόμο μέσα από το ρέμα, βάζοντας πέτρες για να περνάμε, όχι πάντα με επιτυχία. Φτιάχναμε τα δικά μας περάσματα. Σ' αυτό το ρέμα κάναμε το πρώτο μάθημα βιωματικής φυσικής ιστορίας. Μπακακάκια και γυρίνοι, "σκουταρέλες" (σαύρες), πεταλούδες, πουλιά, ακόμη και πετροκάβουρα. Καλαμιές και φτέρες, βάτα και φραγκόσυκα. Όταν πέρναμε το ρέμα ανάποδα, προς το βουνό, πηγαίναμε για κολύμπι στην καταβόθρα, βάθρα όπως τη λένε στη Σαμοθράκη. Οι πιο τολμηροί γυμνοί κι οι ντροπαλοί μαγιώ από νάυλον σακούλα. Ήταν οι τρόποι για να' χουμε στεγνά εσώρουχα στην επιστροφή για να μην μας πάρουν χαμπάρι οι γονείς. Ο πρώτος γυμνισμός, τα πρώτα σκιρτήματα της απελευθέρωσης του σώματος.

Καταλαμβάναμε και δημιουργούσαμε για λίγες ώρες το δικό μας έδαφος αυτής της απελευθέρωσης. Ακόμη κι οι αυνανισμοί μας εκεί είχαν άλλη διάσταση γιατί εκεί ήταν απαλλαγμένοι από τον αιφνιδιασμό και το επακόλουθο γονάτισμα μπροστά στα

εικονίσματα. Ήταν το βίωμα που ξέφευγε από την επίσημη κοινωνία και συντελούνταν κάτω από τη μύτη του θεού και του αφέντη (πατέρας – παπάς -δάσκαλος – χωροφύλακας).

Είχαμε το προνόμιο να έχουμε και δυό γήπεδα δίπλα σ΄αυτό το ρέμα. Μια αλάνα κατηφορική στην οποία συχνά ψάχναμε τη μπάλα στις καλαμιές και στα λασπόνερα και μια άλλη πιο μικρή αλλά πιο επίπεδη. Κι οι δυό παρατημένα καπνοχώραφα, δώρο των ιδιοκτητών χωρίς περιφράξεις και συρματοπλέγματα.

Οι καλαμιές από το ρέμα μας έφτιαξαν τα πρώτα δοκάρια, όταν σκεφτήκαμε να εγκαταλείψουμε τις πέτρες-σημάδια που όριζαν μέχρι τότε το τέρμα. Και τότε λες κι όλα άλλαξαν. Στόχος δεν ήταν απλώς το γκολ αλλά να πετύχουμε το “δοκάρι και μέσα”, ακόμη και το “δοκάρι κι έξω”, μαγεμένοι από αυτή την ξαφνική αλλαγή πορείας της μπάλας. Οι καλαμιές νοηματοδοτούσαν διαφορετικά τα επιφωνήματα “αχ” και “γκολ”. Εκεί ήταν το εβδομαδιαίο μας ραντεβού για τα “φιλικά” και για τα ντέρμπυ με τα παιδιά του συνοικισμού. Μας ένωνε βλέπεις και ο Κρόνος, η ερασιτεχνική ομάδα των προσφύγων εκατέρωθεν του ρέματος. Μετέπειτα έγινε ΑΕΚ Αγ. Κωνσταντίνου. Τον ΠΑΟΚ τον είχαν πάρει τα Καλύβια τρία χιλιόμετρα έξω από το Αγρίνιο.

Εκεί στις όχθες δινόταν το ραντεβού για τον πετροπόλεμο, που ξεκίνησε, αν θυμάμαι καλά, όταν μας χώρισαν από το μοναδικό δημοτικό στον συνοικισμό και μας πήγαν στο δικό μας, της Ερυθραίας. Σα να προσπαθούσαν να μας κόψουν τον ομφάλιο λώρο, ένα πράμα. Μετρούσαμε μελανιές και καρούμπαλα, αλλά αυτά ήταν τα μυστικά της κάθε όχθης. Μετά πάλι δίπλα δίπλα, στο πανηγύρι, πάλι ντέρμπυ κι όλοι μαζί στα νεκροταφεία που ήταν το γήπεδο του Κρόνου για το Κρόνος-Ακαρνάνας, την ερασιτεχνική ομάδα του Αγρινίου.

Στο άλλο ρέμα, αυτό που μας χώριζε από τ’ Αγρίνιο, βρίσκαμε άλλα καταφύγια για να εδαφικοποιήσουμε την “αλητεία” μας. Εκεί το μάθημα της βιωματικής φυσικής ιστορίας είχε άλλες προσλαμβάνουσες. Πιο πυκνή βλάστηση, πολλά και πυκνά βάτα, με αγριαχλαδιές, λυγαριές, γαϊδουράγκαθα, βούρλα, αγκουρτσιές

(ακανθώδεις θάμνοι), γεμάτο καλαμιές και τσουκνίδες, ατσάραντους, ψευτίκια, αξότσονους, γαρδέλια (καρδερίνες), αλλά επίσης κωλοφωτιές (πυγολαμπίδες), χελώνες και φίδια. Η άνοιξη εδώ είχε άλλη διάσταση για τα λιανόπαιδα. Στα βάτα ανοίγαμε τρύπες και φτιάχναμε σπηλιές. Νοιώθαμε σαν ινδιάνοι σε σκηνή που αντί για την πίπα της ειρήνης, ανάβανε κανα τσιγαράκι χύμα. "Μου είπε ο θείος μου να μου δώσεις τρία τσιγάρα", λέγαμε στον περιπτερά. 'Ημουν Πέμπτη δημοτικού όταν τράβηξα μέσα μου την πρώτη ρουφηξιά σε μια τέτοια "σπηλιά" και μου ήρθε ο ουρανός σφοντύλι.

Για δάπεδο στρώναμε φύλλα απ' τα καλάμια κι είμασταν "βασιλιάδες κι αυτοκράτορες". Τις αγριαχλαδιές τις σεβόμασταν, ούτε που μας πήγαινε στο μυαλό να καβατζώσουμε για το σπίτι αχλάδια. Ένα ο καθένας αραιά και που, αυτό ήταν όλο. Τις κωλοφωτιές όμως δεν τις λυπόμασταν, τις πασαλείφαμε στα ρούχα μας για να φωσφορίζουν τη νύχτα. Το ίδιο και με τα γαρδέλια. Το "στήσιμο" το πήραμε απ' τα κουρεία, στα οποία τα κλουβιά ήταν θεσμός. Εδώ όμως υπήρχε ιεροτελεστία. Κόβαμε μια αγκουρτσιά και τις κορυφές από τα βούρλα στο μήκος μιας παιδικής ανοιχτής παλάμης, μετά γκαζοτενεκές, φωτιά από κάτω και μέσα το κρεπ, μια παλιά μπεζ εύκαμπτη σόλα. Η άτιμη, όταν έλιωνε, γινόταν παχύρευστη που δεν στέγνωνε με τίποτα. Βουτούσαμε τις βελόνες μέσα και μετά τις καρφώναμε μια μια στα αγκάθια του θάμνου. Το στηρίζαμε με πέτρες κι ένα κλουβί με γαρδέλι ή καναρίνι από κάτω και μετά κρυμμένοι περιμέναμε να πέσει στην παγίδα της κόλλας το υποψήφιο θύμα μας. Μεγαλώνοντας, απαλλαχτήκαμε κάποια στιγμή απ' αυτή τη βαναυσότητα, μερικούς μας πήρε πολλά χρόνια.

Οι καλαμιές σ΄αυτό το ρέμα ήταν πολύτιμες για τους χαρταετούς. Μόνοι μας τους φτιάχναμε. Λαδόκολλα, αλευρόκολλα για το σώμα και διπλωμένες λωρίδες από εφημερίδα για την ουρά. Τί πράγμα κι αυτό! Πόση περηφάνια όταν σηκωνόταν κι άλλη πόση ακόμα όταν του στέλναμε "τηλεγράφημα", ένα χαρτάκι με μια ευχή, με τρύπα στη μέση που ταξίδευε κατά μήκος του σπάγγου μέχρι να τον φτάσει, όταν ο σπάγγος είχε καλό "τράβο", όταν ήταν δηλαδή

τεντωμένος. Νοιώθαμε αεροναυπηγοί κι αεροπόροι ταυτόχρονα, σπάνιο πράγμα στο σημερινό κόσμο της εξειδίκευσης και του καταμερισμού εργασίας.

Στην πάνω γέφυρα του ρέματος, δεν πατάγαμε, ήταν βλέπεις στη δικιά μας όχθη και το αστυνομικό τμήμα. Όχι που θα άφηναν τους πρόσφυγες "απροστάτευτους" κι ανεξέλεγκτους να αλωνίζουν. "Η ασφάλεια ήταν για τους πολιτικούς και στ' Αγρίνιο", μού 'λεγε η μάνα μου. Εκεί πήγαινε το φαγητό στον θείο μου, που ήταν στο αντάρτικο λοχαγός του ΕΛΑΣ. Η περιοχή μας χρησίμευε μόνο σαν πέρασμα για να κόβουμε δρόμο μέσα από το ρέμα, για όσους καταφέραμε να μπούμε στο Γυμνάσιο του Αγρινίου. Άλλη χούντα εκεί.

Η κάτω γέφυρα ήταν μικρή και χαμηλή, πάνω στη γούβα, ανάμεσα στην κατηφόρα της δικής μας πλευράς και στην ανηφόρα προς το Αγρίνιο. Αυτός ο δρόμος, "Ν.Ιωνία" για τον ταχυδρόμο, για μας ήταν η "κατηφόρα" και η "ανηφόρα", βιωματικές ονομασίες σημαδεμένες μονοσήμαντα απ' την πορεία προς τα Αγρίνιο. Εκεί κάτω πηγαίναμε μόνο για κωλοφωτιές. Αυτή η γέφυρα παρέμεινε για πολλά χρόνια ο δικός μου κόμπος, το δικό μου "μετέωρο βήμα του πελαργού", ένα βήμα και ήμουν αλλού. Στο εν λόγω ρέμα, το ραντεβού που δίναμε στις όχθες του ήταν μόνο για πετροπόλεμο.

"Πάμε να πολεμήσουμε με τα αγρινιωτάκια" λέγαμε. Μια φορά, τους κυνηγήσαμε στη μεριά τους και στήθηκε πανηγύρι, γιατί το δικό μας επίπεδο ήταν χαμηλό ενώ το δικό τους ψηλό, έτσι ήταν το ρέμα. Λες και η φύση συνέδραμε σ' αυτή την αόρατη ανισότητα που μας όπλιζε το χέρι. Δεν αστειεύομαι. Σ' αυτή τη μάχη υπήρχαν και τόξα με βέλη που στην άκρη τους ήταν τσακισμένα καπάκια από κονσερβοκούτια. Παριστάναμε τους ινδιάνους βλέπεις. Αυτά συμβαίνουν ανάμεσα σε μικρά αρσενικά, γιατί για τα κορίτσια το ρέμα ήταν απαγορευμένη ζώνη. **Πώς λοιπόν να μην ζητήσει η πατριαρχική οικογένεια και η παιδεία της ένα μεγάλο ιστορικό συγνώμη απ' το γυναικείο φύλο;**

Αυτό το ρέμα είχε πολλές λιγαριές, ιδανικές για σφεντόνες, αλλά και για βίτσες στους δασκάλους, που τις πηγαίναμε

ξεφλουδισμένες και καμένες για να αντέχουν. Ποιο τάχα σύνδρομο της Στοκχόλμης μας διακατείχε και τις προσφέραμε με τόση επιμέλεια προκειμένου να εφαρμόσουν την “παλιά παιδαγωγική” που περιέγραφε κι ο Καζαντζάκης δεκαετίες πριν από μας, πάνω στις παιδικές τεντωμένες και ανοιχτές μας παλάμες; “Δάσκαλε, μην το λυπάσαι” ήταν το απαραίτητο κερασάκι στην σωφρονιστική τούρτα.

Μπορεί σημείο συνάντησης στο ρέμα να μην υπήρχε με τα “αγρινιωτάκια”, όμως ένα αόρατο νήμα μας ένωνε, κι αυτό δεν ήταν άλλο απ’τον Παναιτωλικό. Ήταν αυτός που έσπαγε τα σύνορα των παιδικών μας φιλονικιών. Κι όταν λέω “σύνορα” το εννοώ. Η ταβέρνα ανάμεσα στις πάνω γέφυρες των δύο ρεμάτων λεγόταν “Σύνορα”, δίπλα ακριβώς το μοναδικό θερινό σινεμά λεγόταν “Ακροπόλ”. Σ’ αυτή την “άκρη της πόλης” γνώρισε μεγάλες δόξες ο Ξανθόπουλος, η Μάρθα Βούρτση, αλλά και η Χούλια Κότσιγιτ. Είπαμε προσφυγίτικα.

Τα αντίστοιχα ονόματα των σινεμά του Αγρινίου ήταν βουτηγμένα στις αφαιρέσεις: Ριάλτο, Ολύμπιον, Ελληνίς, Παλλάς, Άνεσις. Άστα να πάνε δηλαδή. Αντίθετα το *Ακροπόλ* και τα *Σύνορα* σηματοδοτούσαν τον κόσμο του αισθητού όπως λέει κι ένας καρδιακός μου φίλος. Είμασταν στα σύνορα και στην άκρη της πόλης, γιατί η πόλη σταμάταγε σε μας. Εμείς είμασταν η Ερυθραία και ο Αγ. Κωνσταντίνος, οι άλλοι.

Αρχές του ’70 ξεκίνησαν τα μεγάλα έργα της Χούντας. Στο βοΐδολίβαδο ήρθε ο Παττακός με το μυστρί για να εγκαινιάσει το στάδιο (“κάθε πόλη και στάδιο, κάθε χωριό και γυμναστήριο”) και την τεχνική σχολή, την βοΐδοσχολή έλεγε περιφρονητικά η μάνα μου. Μας πήγαν με τα κεφάλια κουρεμένα με την “χοντρή” γιατί η “ψιλή” ήταν για σωφρονισμό και τιμωρία κι ας ήταν η διαφορά ένα χιλιοστό μαλλί. Γι’ αυτό στην μεταπολίτευση είχαμε τόσους “μαλλιάδες”.

Ήρθαν και στο πρώτο ρέμα. Στην αρχή τα φουρνέλα και ο εκβραχισμός. Το σχέδιο: τσιμεντένιος αύλακας κι από πάνω άσφαλτος. Δηλαδή υπόγειες υψηλές ταχύτητες των νερών με

ασυγκράτητα φερτά υλικά στα ανάντι και φράξιμο στα κατάντι.

Σε δουλειά να βρισκόμαστε σε νέους κύκλους εργασίας. Το πνεύμα του καπιταλισμού. Τρέχαμε όλοι να δούμε πώς γίνονταν η ανατίναξη, μας άφηναν οι άτιμοι. Το θέαμα μας αφόπλιζε και δεν μπορούσαμε να δούμε πως μαζί με τους βράχους τίναζαν και τα δικά μας βιώματα με ό,τι όμορφο κι άσχημο έκρυβαν μέσα τους, κόβοντας βίαια κάθε ίχνος συνέχειας, με αλλαγές και μεταμορφώσεις για τους επόμενους.

Θυμάμαι την τελευταία εικόνα αυτού του ρέματος. Ήταν χειμώνας και είχε κατεβασιά φουσκωμένη που ξήλωσε τα καλούπια. Όταν σταμάτησε η βροχή και κόπασαν τα νερά, ένα νεαρός απ' τον συνοικισμό, παιδί της εκκλησίας, ανέβηκε πάνω σ' ένα απ' αυτά τα μεγάλα ξύλινα τελάρα, που χρησιμοποιούσαν για καλούπια, κωπηλατώντας το όρθιος και περήφανος. Ήταν η τελευταία πράξη αντίστασης του ρέματος πριν τον εγκιβωτισμό του, ήταν η τελευταία πράξη εκτροπής και οικειοποίησης που λέγαν οι Γάλλοι καταστασιακοί, από ένα παιδί που εκπροσωπούσε εκείνη την στιγμή ό,τι πηγαίο αποτυπώναμε στο ρέμα, πριν τη μαζική μας απόσυρση και ένταξη σε ό,τι το διαδέχθηκε.

Ο καιρός της τηλεόρασης ήταν ήδη εδώ. Το βίωμα και η αυτενέργεια έγιναν αναπαράσταση. Ξεκινούσε η εποχή της σύγχισης. O tempora, o mores. Τα νέα χωροταξικά σχέδια βάδιζαν στη λογική των περιφράξεων καταλαμβάνοντας κάθε σπιθαμή πραγματικά ελεύθερου χώρου και μαζί τους ξύπνησαν και οι ιδιοκτήτες κι άρπαξαν την ευκαιρία. Μετά άλλες περιφράξεις, μ' αυτές τις γαμημένες εξετάσεις εισαγωγής για το γυμνάσιο. Οι πιο πολλοί πήγαν να μάθουν "καμιά τέχνη", εγώ σημαιοφόρος βλέπεις, συνέχισα με τους λίγους όλες τις βαθμίδες, κουβαλώντας πάντα μέσα μου τη μοναξιά του βίαιου αποχωρισμού.

Μας αποδεκάτισαν και η Ερυθραία απέκτησε κανονικότητα.

Οι αλάνες έγιναν οικόπεδα χωρίς χώρο και χωρίς υποκείμενο να τις διεκδικήσει. Η "αλητεία" της παιδικότητας κατασυκοφαντήθηκε για να καταντήσει σήμερα παιδότοπος

οργανωμένης επανάληψης με μια διαρκή αγωνία μην τυχόν και γρατσουνιστεί το παιδί. “Κάτω απ το πλακόστρωτο, υπάρχει η παραλία” έλεγαν οι εξεγερμένοι στον Μάη του ΄68. Κάτω απ’ τα τσιμέντα και τις περιφράξεις υπάρχουν οι φωνές μας λέω εγώ, κάθε φορά που τα διαβαίνω.

Τα ρέματα ήταν τόπος φυγής και πρακτικού αυτοσχεδιασμού, ήταν το καταφύγιο της ελευθερίας μας. Ήταν συνάμα το αυλάκωμα των νερών στην πλάτη της γης για εκατοντάδες και χιλιάδες χρόνια. Στο όνομα της ανάπτυξης και της τάξης, αυτά πάνε μαζί μην το ξεχνάμε όπως μαρτυρεί σήμερα και η Χαλκιδική με την εξόρυξη, τα αναθεμάτισαν. Ακόμα ηχεί στ’ αυτιά μου εκείνη η τρομερή παρατήρηση: “πάλι στο ρέμα ήσουνα”; Μέσα μου πάλευαν εκείνη τη στιγμή οι νεράιδες με τις κακές μάγισσες.

Το πρόσταγμα της ανάπτυξης έδωσε δουλείες και μεροκάματα, τα κονόμησαν οι εργολάβοι, το κράτος και τα μαγαζιά με τα τραπεζοκαθίσματα, αλλά η τραγωδία της Μάνδρας και κάθε Μάνδρας θέλει μιάν απάντηση. Εδώ είναι τα ρέματα δεν είναι παίξε γελασε για να παραφράσω τον Σαββόπουλο. Ο καπιταλισμός “λύνει” τα προβλήματα που δημιουργεί, χωρίς να τα θέτει. Τα νερά εχουν μνήμη και θα περάσουν όταν χρειαστεί από εκεί που ξέρουν και τότε αλίμονο στην πρόοδο και στους προοδευτικούς της ανάπτυξης. Αυτή τη μνήμη επικαλούμαι χωρίς ρομαντισμούς και κενές νοσταλγίες. Μιλάω για τα νέα ρέματα που θα στεγαστεί ξανά ή “βρωμιά” και η φασαρία της ελευθερίας στον δημόσιο χώρο, ενάντια στον υγιεινισμό και τη σιωπή που επιβάλλει η κανονικότητα της κυριαρχίας.

Τότε ίσως ξανά εμφανιστεί κάτω από τα σπασμένα τσιμέντα της ανάπτυξης εκείνο το παιδί που καβάλησε το τεράστιο τελάρο και κωπηλατούσε χωρίς να φοβηθεί τον ρου της ελευθερίας των νερών. Τότε ίσως ξαναακουστούν εκείνες οι φωνές, ώριμες πια και απαλλαγμένες από την παιδική κακία.

Στον φιλο μου Ν.

Political Parties: Obstacle to Democracy

Yavor Tarinski

If understood to the letter, a Democracy must be a stateless society. Power belongs to the people insofar as the people exercise it themselves
Giovanni Sartori [1]

The contemporary political model, vulgarly named democracy, is undergoing deep crisis, which can be attributed to many of its systemic features and the political parties are among the main reasons for it. The Party, once encompassing massive social support and powerful movements, has become today synonymous with dishonesty, greed for power and corruption. Many have embarked on journey to recreate it in different ways that strive at mimicking the grassroots, decentralized character of contemporary social movements and the internet.

Some party formations emerged, as they claim, from the movement of the squares that swept Europe in the beginning of 2010's decade, like the Spanish Podemos. Others were influenced by contemporary hacker culture like the numerous Pirate parties. Some former occupy activists initiated the "Occupy the Democrats" campaign, attempting at using the logic of the Occupy movement for overtaking the Democratic Party of the US. All of these and other similar initiatives however remain with questionable results at best.

Totalitarian birth

The negative outlook that political parties have is not due to some distortion but logical continuation of the essence on

which electoral politics rest. The introduction of political parties into European public life in the late 17th century should be considered not as step towards democratization of society but as continuation of the oligarchic tradition.

In England, as political theorist Hanna Pitkin explains[2], representation was introduced from above, by the King, as a matter of administrative control and royal convenience over non-royal localities. Situated between the monarchical elite and subordinated communities, representatives, with their role being institutionalized, began viewing themselves as single, continuing body, pursuing its own interests. Political representation, as foundational basis of the political party, slowly became a matter of privilege, to be fought for, rather than a burden or a mere task.

Their oppressive character is also being demonstrated by the philosopher Simone Weil for whom the Party is to a certain extent heritage of political terror[3]. Its role in the popular uprisings of Europe in the last centuries has been expression of its oligarchical nature, sabotaging democratic efforts "from below" in the name of top-to-bottom solutions offered by the State. Weil's conclusion that totalitarianism is the *original sin of all political parties* echoes Mikhail Tomsky's famous saying: "One party in power and all the others in jail"[4].

In popular uprisings and revolutions societies express certain tendency towards spontaneous grassroots social organizing based on councils and local assemblies. This is what Hannah Arendt calls *lost treasure of revolution* – the creation of truly public space in which every citizen can freely and equally participate in the management of society[5]. This "treasure", as a break in the bureaucratic oligarchical tradition, becomes target of centralized state power and political parties, whose existance this new social direction radically challenges.

The current system, at whose core is the party politics, has nothing to do with democracy in its authentic sense. Instead of providing the means for people to directly express their views, concerns and solutions on public affairs, political parties tend to exploit popular passions, polarizing societies into majorities and minorities, using the former as a tool to serve their narrow interests.

A common and essential characteristic of all political parties, both on the Left and the Right, as noted recently by author Raul Zibechi[6], is their **obsession with power**. For if they are to succsesfuly fulfill their electoral task that justifies their existence, they must secure for themselves vast amounts of authority. Yet, as electoral politics place political parties in constant competition on national level, while foreign states and private companies are also constantly trying to interfere with the dominant discourse, power is never enough and soon becomes an end in itself. And since there is never limit for the power that each party strives at possessing, it comes as no surprise why so many thinkers has come to view the institution of the party as essentially totalitarian.

One more way in which representative politics hinders democratic deliberation is the former's tendency towards encouragement of antisocial, disordered-like, behaviors. Clinical psychologist Oliver James claims that psychopathy thrives in hierarchical organizations. According to him "triadic [personality disordered] behavior flourishes where ruthless, devious selfishness is advantageous and where an individual is very concerned to gain power, resources or status"[7]. Jacques Ranciere, in an interview for the Greek National Television ERT3[8], also suggests that political representation and electoralism attracts the worst of people, i.e. those that seek power for power's sake. Thus the competitive and hierarchical nature of political parties attracts ambitious, narcissistic individuals, turning them

into psychopaths (or encourages them to act as such).

Political “betrayal”

By recognizing the logical connection between representative institutions (like political parties) and unlimited hunger for power we can easely debunk the widely propagated myth of “politicians’s betrayal” of pre-election promises. Its worth noting that this mythical narrative most often comes from electoral candidates or thinkers that support the *status quo* and through it they strive at scapegoating individual “traitors” so as to maintain the integrity of the party system.

Cornelius Castoriadis compares would-be-representatives with merchants of junk that try to push their stuff on us, even if that means saying lies[9]. As he says, what electoral competitors are doing is **trying to deceive, not betray us.** Professional politicians are not traitors but servants of other interests. The electoral race requires competing parties to outbid each other on promises they don’t intend to keep and images they will maintain as long as they bring them votes.

The notion of public interest, most often depicted as national, is a good example for the kind of deception that is being used by political parties. It is constantly being invoked by governments and electoral candidates to serve them as cover for their quest for authority and generate them popular support. In short, politicians attempt at gaining or strengthening their own power by deceiving the essentially powerless electorate that the immense political inequality, which is constantly being reproduced by representative democracy, is of mutual benefit. Thus, it is no wonder why the language of patriotism and nationalism is among the most preferred by governments of any kind.

It is understandable, however, that people might feel betrayed by political parties. In a representative system that strips

society from any meaningful means for effective self-instituting people are left with no other options in the public space but to either place their hopes (and thus their votes) on certain electoral competitor, or resort to abstention from voting. But in reality parties were not and can never truly be on the side of grassroots communities, first and foremost because they are immensely more politically privileged than them.

Nowadays this matter is being further complicated by the dual processes of globalization and financialization. In the contemporary neoliberal era elected politicians, as Jerome Roos explains[10], are being reduced to managers whose function is increasingly that of making the state apparatus work for the profits of bankers and businessmen. It is not to say that the representative institutions are stripped from their powers, but they are being separated even further from society by additional layers of multinational corporate interests.

Party membership and individuality

Contemporary representative oligarchies are making it impossible for individuals and communities to intervene in public affairs without joining or intervening with political parties. Official tools for citizen participation like petitioning and referendums most often have non-obligatory character and are doomed to fail if not backed by any party. Citizenship today is nothing but illusory, since people are forced with the dilemma between withdrawing altogether from the public sphere or submit to party interest. Instead of citizens we have electorate whose concerns for social matters are being crushed by the party’s quest for influence and power.

Unlike the pluralism nurtured by deliberative bodies for participatory decision-making like councils and popular assemblies, political parties demand the maintenance of a

party line, even though nowadays they seem to appear more flexible in this aspect. By joining a party, one is expected to agree to its entire program or at least submit to it, since in crucial moments he/she will be expected to support it or leave. Even if he has not previously been familiar with it, he is supposed to endorse it in its entirity, or to not expect much from his newly acquired membership. Often different aspects of such programs appear to be contradictory with each other, since in their race for power parties sometimes take mutually exclusive positions. As Simone Weil concludes[11], whoever joins a political party is expected to submit his thinking to the authority of the party.

Although parties claim that they offer space for political participation and education to their members and supporters, the reality appears to be much different. What they do instead is spreading rigorous ideological propaganda through which the party elite to exercise control over the new reqruits and the electorate. Parties that attempt at not doing so find it difficult to achieve significant electoral victories.

As a result of this propaganda party members and supporters tend to adopt certain ideological and political “brands”. This “branding” replaces political thinking. One begins approaching public affairs as member of this party and supporter of that ideology, instead of critically evaluating social problems and individually or collectively developing solutions to them.

Parties tend to create positions in favor of or against certain option and call on the electorate to stand behind their position. Taking sides replaces public deliberation with reality being twisted by each party accordingly to its stance, instead of being analyzed in **contextual manner**. Many have suggested that this logic has spread into all spheres of human life.

Handling popular dissatisfaction

As mentioned above, political parties are bureaucratic organizations that breed oligarchy, not democracy. Their electoral hierarchical nature enforces statecraft, rather than direct public participation, while giving the illusion of being the link between the public and the institutions of authority.

The attitude political parties adopt is twofold. On the one hand, they do everything they can so as to reassert their hold on state power through making powerful allies, briberies, backstage schemes and mass propaganda. On the other hand, they have to respond to demands and matters rised “from below”, by social movements and popular resistance, either by crushing them or by introducing decorative reforms meant at reducing the pressure.

This second level of handling social dissatisfaction can be separated into two subcategories. The first one includes smear campaigns, briberies and threatenings that are being directed towards activists and community organizers so as their movements’s social credibility and integrity to be hurt. This approach is often used by governments on the Right, as recently demonstrated clearly by Donald Trump’s administration[12]. The second one is compounded by the cooptation of social movements through offering positions of power to influential activists and inactment of reforms that create the illusion of specific issues being resolved, as was the case with some *Pink Tide* governments of South America[13]. This is preferred strategy by the Left when in power.

Institutions beyond parties

It is important to note here, that the problem with political parties is not that they are institutions, as some of their most vigorous critics would insist, but that they are **bureaucratic organizations**. Real, direct democracy, where

emancipated citizens directly decide on all issues of public life and are actively involved in the implementation of the taken decisions, requires institutions with participatory character, that are however embedded in and nurturing one radical imaginary, that makes the values and goals of democratic life thinkable and possible.

Unlike the above mentioned grassroots institutions, political parties participate completely in the imaginary of heteronomy. Their form, structure, organization and ideology are essentially bureaucratic and strengthens oligarchy, whether in more or less liberal outlook. Their very existence is a potential obstacle to democracy, constantly suggesting that people are not mature enough to participate in the public sphere as citizens and instead guardians must be nominated to govern them.

A society without institutions, as Castoriadis suggests[14], cannot exist. Thus the efforts at dismantling the state apparatus and other contemporary bureaucratic institutions that enforce inequality and oppression cannot be proceeded without the establishment of parallel grassroots institutions that nurture equality and emancipation. Their creation and maintenance certainly will have its difficulties as no social activity, including that of autonomous organizations and movements, can go unaffected by the dominant order. No one can completely separate himself or his group from the overall of society, but only this necessary step of **exercising democracy** can allow transformation towards forms of social organization and civic culture. And this necessarily includes popular grassroots organizing beyond institutional forms of oligarchy, such as the political party.

Conclusion

Political parties are part of the problem, not the solution. The high levels of alienation and passivity in our contemporary societies are essentially product of capitalism

and representation. The electoral spectacle offered by competing political parties seems to resemble to a big degree the one, created by the neoliberal market. The hopes of many on the Left that the former could potentially restrain the latter are naive, to say the least. What they essentially are is different forms of heteronomy, I.e. determination of people's life by outside sources, beyond their reach or control.

Democracy, because of its popularity and potential, is being used by the ruling elites and their intellectual supporters, to mask the oligarchic nature of the contemporary party system. This has mislead many into blaming popular passions for the oppression, theft and exploitation being done by one government after another. Thus the far-right, with its call for diminishing freedoms in the name of security has grown in popularity.

It is not democracy to be blamed, but the complete lack of it. The absence of broad public participation allows to competing ruling elites to get hold on power and do as they please. For them popular deliberation is undesirable as it will end their reign over society and thats why they replace it with party electoralism. The dominant institutions, on which their authority is being based are constructed so as to embody this "hatred of democracy", to borrow the phrase developed by Jacques Ranciere[15].

For significant social change to take place, a mere imitation of politics, a simulation of public action, like the one exercised by political parties, will simply not do. What is desperately needed is what Hanna Pitkin calls real experience of active citizenship. And this necesserily goes through the reinvention of democracy beyond political parties.

Notes:

[1] Amadeo Bertolo: *Democracy and Beyond* in "Democracy and

Nature” Vol.5, No.1, 1993
[2] https://www.athene.antenna.nl/ARCHIEF/NR08-Parlement/Pitkin-REPRESENTATION.html
[3] Simone Weil: *On the Abolition of All Political Parties*, New York Review of Books 2013, p.15
[4] Op. Cit. 3
[5] Hannah Arendt: *On Revolution*, Penguin Books 1990, pp215-282
[6] https://freedomnews.org.uk/venezuela-state-power-when-the-left-is-the-problem/
[7] https://new-compass.net/articles/will-disordered-always-rule-us
[8] Interviewed for the series Τόποι Ζωής (Topoi Zois) of the Greek National Television ERT3 (available online here: https://www.youtube.com/watch?v=6zmzJxlw2GM)
[9] Cornelius Castoriadis: *The Castoriadis Reader* (ed. David Ames Curtis), Blackwell Publishers Ltd 1997, p.41
[10] https://roarmag.org/essays/autonomy-revolution-movements-democracy-capitalism/
[11] Simone Weil: *On the Abolition of All Political Parties*, New York Review of Books 2013, p.43
[12] https://newrepublic.com/article/144592/trump-creating-propaganda-state
[13] https://isj.org.uk/latin-america-new-left-governments/
[14] Cornelius Castoriadis: *Figures of the Thinkable*, Stanford University Press 2007, p.124
[15] Jacques Ranciere: *Hatred of Democracy*, Verso 2014

Η Λιμνοθάλασσα Καταστρέφεται, Ο Υπουργός Κωφεύει (+audio)

Το ηχητικό της **εκπομπής της Βαβυλωνίας** (24/11) με μέλη της Πρωτοβουλίας Πολιτών Λιμνοθάλλαζα:

Ακολουθεί το κείμενο από την Πρωτοβουλία Πολιτών Λιμνοθάλλαζα:

Η Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου-Αιτωλικού αποτελεί έναν από τους πιο πλούσιους υδροβιότοπους της Ευρώπης, είναι η μεγαλύτερη ενιαία λιμνοθάλασσα στην Ελλάδα και μία από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου. Έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικό Πάρκο και προστατεύεται από τις συνθήκες Ramsar και Natura 2000. Η περιοχή περιλαμβάνει ένα από τα πιο σπάνια και ποικίλα σε φυσικές διαπλάσεις οικοσυστήματα. Είναι, επίσης, ένας από τους πιο φημισμένους ιχθυοπαραγωγικούς τόπους στην Ελλάδα.

Αυτό ακριβώς το περιβάλλον επιλέχθηκε για την λειτουργία 4 μονάδων παραγωγής ενέργειας από καύση εισαγόμενων βιορευστών καυσίμων.

Αν και η διαδικασία αδειοδοτήσεων είχε ήδη ξεκινήσει από το 2013, το θέμα αναδείχθηκε στις αρχές του 2017, όταν εμφανίστηκε στην τοπική ειδησεογραφία.

Ήδη, από το καλοκαίρι του 2014 η εταιρία είχε καταθέσει τις περιβαλλοντικές μελέτες και είχε πάρει έγκριση για την αεριοποίηση βιομάζας (γεωργικών υπολειμμάτων). Μετά, όμως, από 3 διαδοχικές τροποποιήσεις των ΜΠΕ, η πρώτη ύλη και ο τρόπος παραγωγής και λειτουργίας άλλαξαν καθοριστικά, με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας να γίνεται, τελικά, με καύση βιορευστών (τηγανέλαιων), τα οποία κυρίως θα εισάγονται από το εξωτερικό. Συνεπώς, αίρεται το βασικό επιχείρημα της αρχικής χωροθέτησης των μονάδων (αυτό της εγγύτητας στην πρώτη ύλη), ενώ ακυρώνεται και η «μηδενική λύση», που αναφέρεται στην ανάγκη επεξεργασίας των αγροτικών υπολειμμάτωνυπολειμμάτων.

Πλέον, η κατασκευή τους στο Εθνικό Πάρκο Λιμνοθάλασσας καθίσταται αδικαιολόγητη και άκυρη, δεδομένου ότι εν λόγω μονάδες δεν συνδέονται με την αγροτική ή άλλου είδους τοπική παραγωγή.

Μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Οι ΜΠΕ βρίθουν κραυγαλέων λαθών και ανακριβειών αναφερόμενες στην περιοχή, αφού κάνουν λόγο για "ορεινό μειονεκτικό όγκο" με "ημιβραχώδες έδαφος, με μέτριες κλίσεις" και "κυρίαρχη βλάστηση αυτή του καλαμιού", χαρακτηριστικά της περίπτωσης «απρόσεκτη αντιγραφή – επικόλληση»! Μάλιστα, ως μόνη πηγή ρύπανσης της περιοχής αναφέρεται το οδικό δίκτυο Ναυπάκτου – Λιδωρικίου – Άμφισσας, το οποίο απέχει γεωγραφικά 30-80 χλμ. (και οδικώς 43-131 χλμ.) από την περιοχή εγκατάστασης, ενώ δεν λαμβάνουν υπόψη το εργοστάσιο άλατος ΚΑΛΛΑΣ και το πυρηνελαιουργείο της περιοχής. Αποκρύπτουν, δε, τη σημαντική εκπομπή θερμότητας, η οποία αποτελεί βασική παράμετρος σε τέτοιες μονάδες.

Επιπλέον, ατεκμηρίωτη και αντιεπιστημονική από την αρχή μέχρι το τέλος της μπορεί να χαρακτηριστεί η μελέτη συνολικής διαχείρισης και διασποράς ρύπων (η οποία ζητήθηκε από τον Φορέα Διαχείρισης Λ/θ ως μέρος της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης που προβλέπεται για παρεμβάσεις τέτοιου μεγέθους στο Εθνικό Πάρκο) όσον αφορά στην εκπομπή θερμότητας, την τέφρα, τα υγρά και αέρια απόβλητα, τα καρκινογόνα οξείδια του αζώτου και το μονοξείδιο του άνθρακα, καθώς καταλήγει σε αυθαίρετα συμπεράσματα, χωρίς να γίνεται καμία ανάλυση κλιματολογικών και περιβαλλοντικών δεδομένων. Τέλος, δεν διεξήχθη η ειδική ορνιθολογική μελέτη, καθώς θεωρήθηκε περιττή, ενώ απουσιάζει πλήρως η περιγραφή βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων.

Μονάδες βιορευστών

Παρόμοιες μελέτες εγκρίνονται, είτε εν αγνοία της τοπικής κοινωνίας είτε με την αρνητική γνωμοδότηση των αιρετών φορέων της, σε όλη την επικράτεια (Βόνιτσα, Ρόδος, Βόλος, Κρήτη, Τρίκαλα κ.α.).

Παρόλα αυτά, κανένας φορέας δεν μελέτησε το θέμα. Ως εκ τούτου, ο παραπλανητικός τίτλος του έργου το οδήγησε σε λανθασμένη περιβαλλοντική κατάταξη, ώστε η έγκριση να δοθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου – Δ.Ελλάδας – Ιονίου (αντί του υπουργείου Περιβάλλοντος), χωρίς -ως φαίνεται- καν να διαβαστούν οι μελέτες. Οι τοπικοί φορείς, ακόμα και αυτοί που είναι επιφορτισμένοι με την προστασία του Εθνικού Πάρκου (Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας), είτε δεν ενημερώθηκαν για τις τροποποιήσεις, είτε -ακόμη χειρότερα- γνώριζαν και και δεν αξιολόγησαν τις μελέτες (ΜΠΕ – Μελέτη διασποράς) όπως έπρεπε. Τελικά, λόγω της απόκρυψης της επένδυσης από την τοπική κοινωνία, δεν έγινε ποτέ ουσιαστικά δημόσια διαβούλευση επί του θέματος, οι ενδιαφερόμενοι πολίτες δεν συμμετείχαν στη λήψη των αποφάσεων και η προσφυγή πολιτών

στο Υπ. Περιβάλλοντος απορρίφθηκε για καθαρά τυπικούς λόγους (ως εκπρόθεσμη). Επιπλέον, καταγγελία που έχει γίνει από τον Ιούνιο στο Σώμα Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης δεν έχει ακόμα εξεταστεί, οι προσπάθειες για να διακοπούν οι εργασίες μέσω της Υπηρεσίας Δόμησης πέφτουν στο κενό, ενώ τα έργα συνεχίζονται με γοργούς ρυθμούς.

Σε κάθε νομική διαμάχη μεταξύ πολιτών και επενδυτών, οι δεύτεροι μοιάζει να χαίρουν μιας προκλητικά ύποπτης μεροληψίας εκ μέρους των διοικητικών υπηρεσιών αναφορικά με τους χρόνους αντίδρασης, τη στιγμή που οι αρμόδιοι (αιρετοί και διορισμένοι) απλά πετούν το μπαλάκι ο ένας στον άλλον, δηλώνοντας άγνοια ή/και αναρμοδιότητα.

Εκτός όλων των παραπάνω, η συνολική επένδυση φαίνεται να είναι σκόπιμα κατατμημένη σε 4 μονάδες ισχύος μικρότερης του 1MW, με στόχο οι επενδυτές να απαλλάσσονται από διάφορες άδειες και ελέγχους. Τα βιορευστά, βάσει Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, θεωρούνται Ανανεώσιμη Πηγή Ενέργειας, το οποίο σημαίνει ότι οι εν λόγω μονάδες θα πωλούν στη ΔΕΗ ακριβή ενέργεια, με το κόστος να επιβαρύνει τους πολίτες (μέσω του ΕΤΜΕΑΡ στους λογαριασμούς της ΔΕΗ). Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν πρόκειται για μια μεμονωμένη «επένδυση», καθώς γνωρίζουμε ότι έχουν αδειοδοτηθεί και άλλες, ενώ ακόμα περισσότερες βρίσκονται στην διαδικασία μελέτης.

[youtube id="2n-V97EOfeM"]

Εθνικό Πάρκο ή Βιομηχανική Ζώνη;

Βρισκόμαστε μπροστά στον άμεσο κίνδυνο μετατροπής της λιμνοθάλασσας από φυσικό προστατευόμενο τοπίο εξαιρετικής ομορφιάς σε βιομηχανική ζώνη, με πρόσχημα την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. Η δραστηριότητα αυτή δεν καλύπτει καμία απολύτως τοπική ανάγκη, ενώ ωφελεί αποκλειστικά τους κερδοσκόπους – "επενδυτές" και ρίχνει τα οικονομικά και περιβαλλοντικά βάρη στην πλάτη της τοπικής κοινωνίας.

Όλα αυτά σε μια περιοχή που ως μοναδική διέξοδο έχει την ήπια

οικοτουριστική ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των τοπικών προϊόντων, το μέλλον της οποίας μοιάζει να χάνεται πίσω απ' τους καπνούς των καμένων βιορευστών που θα επιβαρύνουν ανεπιστρεπτί το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι όλες οι σκόπιμες αστοχίες και τα λάθη που έγιναν κατά τη χωροθέτηση και αδειοδότηση των μονάδων αυτών, αλλά και η καθολική αντίθεση της κοινωνίας σ' αυτές, τραυματίζουν ανεπανόρθωτα τις προσπάθειες της Ε.Ε. για ευαισθητοποίηση των κοινωνιών στη χρήση των ΑΠΕ.

Από τη στιγμή που το θέμα έγινε γνωστό, στην ευρύτερη περιοχή του Μεσολογγίου αναπτύχθηκε ένα ισχυρό κίνημα πολιτών, σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί η καταστροφή.

[youtube id="iTzyHUkP90k"]

Διακριτική μεταχείριση από τον Αν. Υπουργό Περιβάλλοντος Σ. Φάμελλο

Μετά από μήνες ενημερώσεων, αντιδράσεων, συζητήσεων και παρεμβάσεων σε όλα τα επίπεδα, ο αγώνας μας απέδωσε καρπούς, με την κυβέρνηση επιτέλους να περνά νομοθετική ρύθμιση που φαίνεται να προστατεύει (ως ένα βαθμό) περιοχές υψηλής παραγωγικότητας από την επέλαση τέτοιων μονάδων. Παρά ταύτα, ο αρμόδιος Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος κ. Σ. Φάμελλος, σε μια επίδειξη αναλγησίας, αρνείται να ακούσει τη φωνή της τοπικής κοινωνίας, να δει τις εξόφθαλμες παρανομίες και να επανεξετάσει τις άδειες των ήδη υπό κατασκευή μονάδων,

εμμένοντας σε τυπικότητες και δίνοντας, ουσιαστικά, το πράσινο φως για τη λειτουργία τους! Αξίζει, μάλιστα, να υπογραμμιστεί ότι στην εκλογική του περιφέρεια, έθεσε οριστικό τέλος στη λειτουργία αντίστοιχων μονάδων.

Τα παραπάνω αποτελούν εμφανή διακριτή αντιμετώπιση κατά της κοινωνίας του Μεσολογγίου.

Ο υπουργός οφείλει να σταματήσει άμεσα αυτό το έγκλημα σε βάρος μιας προστατευόμενης περιοχής απαράμιλλου φυσικού κάλλους και μοναδικής βιοποικιλότητας, από αυτές που ολοένα και λιγοστεύουν στην χώρα μας, ώστε να αποφευχθεί και το βαρύτατο πρόστιμο που πιθανότατα θα επιβληθεί από την Ε.Ε. στο Ελληνικό κράτος (και ουσιαστικά θα επιβαρύνει τους πολίτες της χώρας), δεδομένης της κατάθεσης στο προσεχές διάστημα αναφοράς στην Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

[youtube id="9IQpKiYW_1A"]

limnothallaza@gmail.com
https://limnothallaza.wordpress.com
https://www.facebook.com/limnothallaza/

Συνέδριο για τη σκέψη του Καστοριάδη | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Ο σύγχρονος άνθρωπος συνομιλεί με τον Καστοριάδη: Μεταφέροντας την εμπειρία του συνεδρίου με τον Γιάβορ Ταρίνσκι, Γιάννη Κτενά, Αλέξανδρο Σχσμένο και Γιώργο Οικονόμου στην εκπομπή της Βαβυλωνίας (08/12).

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.
Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.

Το συνέδριο για τα 20 χρόνια από τον θάνατο του Καστοριάδη στο Πάντειο Πανεπιστήμιο ολοκληρώθηκε με επιτυχία το βράδυ της Κυριακής 3 Δεκεμβρίου. Στο πλαίσιο του συνεδρίου, εκτός από τις πολλές και ενδιαφέρουσες ομιλίες που έλαβαν χώρα, προβλήθηκε για πρώτη φορά και η βιντεοσκοπημένη συνέντευξη του γάλλου φιλοσόφου Vincent Descombes.

[youtube id=”8BtqhTufpaQ”]

Ξεχαρβαλώθηκε η Ζωή: Η Γραφή,

η Ανάγνωση και η Ελευθερία

Φιλήμονας Πατσάκης

Ο τίτλος μάς πηγαίνει πολύ πίσω, στον Σαίξπηρ και τις μεγάλες τραγωδίες του, αλλά μας δίνει το στίγμα των καιρών μας τόσο μα τόσο μεστά. Η λογοτεχνία συχνά υποτιμάται ως μια απλή στιγμή τέρψης, όμως πηγαίνει πολύ πέρα από αυτό. Ακολουθώντας συγκεκριμένα χνάρια στον λαβύρινθο των υπέροχων δημιουργιών της παγκόσμιας λογοτεχνίας, μένουμε άφωνοι από την πυκνότητα των ερωτημάτων που τα έργα αυτά εκτόξευσαν προς τον εμβρόντητο άνθρωπο. Η έννοια της χρησιμότητας δεν μπόρεσε ποτέ να απαντήσει στην τραγικότητα της ύπαρξης. Μια τραγικότητα που θέτει υπό αμφισβήτηση τα θέσφατα με τα οποία οι εξουσίες μπολιάζουν και αδρανοποιούν τη ζωή. Το χάσμα της ασυμφωνίας αυτής η εξουσία το γέμιζε με φόβους, πολέμους, ταυτότητες, αποκλεισμούς, εμπέδωση ορισμών, χρήση σκοπών και στόχων – τίποτα δεν μπόρεσε να καλύψει την έλλειψη συνοχής. Τίποτα δεν απομένει πέρα από τον δισταγμό και τον φόβο.

Στα μεγάλα έργα έχεις την αίσθηση μιας έντονης μοναξιάς αλλά και μια εξαντλητική πορεία μιας νέας συγκρότησης. Ο άνθρωπος αναλογίζεται και οριοθετεί, αλλά ταυτόχρονα μετακινεί διαρκώς τα όρια. Καθώς τα όρια που καθόρισαν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και η χρήση των δύο ατομικών βομβών όρισαν και τις διαστάσεις της εξουσιαστικής φρίκης και καθώς η απειλή όλων αυτών μας ξανακυκλώνει, γνωρίζουμε πλέον ότι δεν φτάνουν πια οι επικαλύψεις επιθυμιών που στηρίζονταν στις πλαστές οικονομικές ανάγκες για να απαντήσουν στο πώς να ζήσουμε και στα γιατί που μας αγχώνουν. Όλα δείχνουν να ξανατίθενται από την αρχή.

Στο υπέροχο βιβλίο του Mahi Binebine «Τα αστέρια του Σίντι Μούμεν», από την αρχή γνωρίζουμε ότι ο ήρωας είναι ήδη νεκρός. Διαβάζουμε λοιπόν: «Εξάλλου δεν τράβηξα μπροστά στη ζωή μου γιατί δεν υπήρχαν και πολλά να κάνω. Και θέλω να δηλώσω ευθύς εξ αρχής, δεν λυπάμαι που τελείωσα. Δεν έχω την παραμικρή

νοσταλγία των δεκαοκτώ βασανισμένων χρόνων της δύσκολης ζωής που μου δόθηκε να ζήσω». Το Σίντι Μούμεν είναι ένα προάστιο της Καζαμπλάνκας. Για την ακρίβεια η χωματερή της, όπου ζουν οι απόκληροι. Αυτό που ο Μπάουμαν θα πει «Ανθρώπινα απόβλητα». Οι άνθρωποι χωρίς φωνή, ο φόνος χωρίς ένοχο. Η πρόοδος που έταξαν έχει θαφτεί κάτω από αυτό το «δεν έχω την παραμικρή νοσταλγία». Η λογοτεχνία ανιχνεύει τη ζωή σε αυτή τη ρωγμή, όπως έκανε στις στιγμές όπου τα καθεστώτα επέβαλλαν τη σιωπή της λογοκρισίας.

Ας πάρουμε για παράδειγμα τη Ρωσία και την σχεδόν εξωπραγματική λογοτεχνία που βγήκε από εκεί. Οι τσάροι έπεσαν πάνω σε κάθε προϊόν ελεύθερης σκέψης με μίσος. Εκκαθαρίσεις στα πανεπιστήμια, στυγνή λογοκρισία, παντού μυστικοί πράκτορες, ρητή απαγόρευση κρίσεων και συζητήσεων στον τύπο και όπου αλλού πάνω σε ό,τι αφορούσε στο καθεστώς. Όμως έγινε φανερό ότι σταδιακά η λογοτεχνία στη Ρωσία αντικατέστησε τη φιμωμένη φωνή της κοινωνίας, άνοιξε το λαρύγγι της, αποκατέστησε τον διαλυμένο διάλογο των ιδεών, έδωσε πνοή σε οράματα και ελπίδες. Μόνο η λογοτεχνία με την ιδιόρρυθμη φύση της μπορούσε να στεγάσει τα αιτήματα της εποχής. Οι κοινωνικές ιδέες βρήκαν αμέσως θέση στα λογοτεχνικά κείμενα. Πίσω από τις μορφές που αναδείχθηκαν στη ρωσική λογοτεχνία, εύκολα ψηλαφεί κανείς τους δεσμούς με την κοινωνική συνείδηση της εποχής. Μια νέα στάση ζωής ενσαρκωνόταν μέσα από τις σελίδες της. Το ίδιο δεν συνέβη και στην Αμερική του Μακάρθι όπου άνθησε η επιστημονική φαντασία;

Ο άνθρωπος αναζητά και πάλι τη σκουριασμένη πανοπλία του Δον Κιχώτη. Από τη γραφή ζητάμε ένα νόημα απόλυτα παρόν, ένα νόημα που θα ανατέμνει τις μέχρι τώρα βεβαιότητες, ζητώντας τον τόπο που ακόμη δεν είναι εδώ. Η ποίηση μπορεί να κινηθεί ανάμεσα στην ανθρώπινη άγνοια που δημιουργεί καινούργια πράγματα, την αυτοσυνείδηση που μας οδηγεί να μεταμορφωνόμαστε σε όσα έχουμε κάνει, αναλογιζόμενοι τις δυνατότητες αυτών που μπορούμε ακόμη, και στην ανάγκη για την αυτεξούσια πορεία πέρα από τη διάχυτη απελπισία. Τα έργα δεν είναι ούτε ψυχές ούτε πράγματα

ούτε ανανεώσιμα αρχέτυπα σε ένα γλωσσικό σύμπαν προς μελέτη. Είναι αμυντικές διεργασίες σε συνεχή μεταβολή. Αυτά υπάρχουν ως δυνατότητες μέσα σε μια προσπάθεια ελέγχου τόσο της γραφής όσο και της ανάγνωσης.

Ένα παιχνίδι παλλόμενων αντιθέσεων βρίσκεται στη βάση της εναλλασσόμενης παρόρμησης προς την ασφάλεια ή την εξέγερση. Σήμερα αισθανόμαστε να ασφυκτιούμε μέσα στη λογική των νόμων. Υπάρχει μέσα μας κάτι παθιασμένο, γενναιόψυχο και ελεύθερο, που υπερβαίνει τις παραστάσεις της λογικής. Χάρη σε αυτή την υπέρβαση είμαστε ανθρώπινοι. Αυτό γίνεται, στη σημερινή σήψη, αντικείμενο ποινικής αντιμετώπισης. Τι γίνεται τώρα που η ευτυχία εξαφανίζεται από τον πυρήνα της ανθρώπινης επιδίωξης; Οι ορισμοί και οι μύθοι πάνω στους οποίους στηρίχθηκε η σημερινή δομή καταρρέουν και η αυτεξουσιότητα προβάλλει ως μια στιγμή που θα κάνει την αλληλεγγύη κάτι πολύ πέρα από μια προσωπική στιγμή: θα την κάνει μέρος μιας συνολικής αλλαγής παραδείγματος.

Η τέχνη έχει από καιρό φύγει από τη σφαίρα του όποιου φορμαλισμού, σήμερα μπορεί να φτάσει μέχρι το σημείο να υποσκάψει και να υπονομεύσει τις συνήθειες και τις αυτοματοποιημένες αντιλήψεις. Θα το κάνει; Καθώς ο αυταρχισμός του μονολογισμού υποχωρεί, προτείνοντας μια βίαιη καταστολή, μένουμε κοιτώντας τις εμπειρίες της πολυφωνικότητας, τις πολλές φωνές που συνθέτουν το ανθρώπινο. Οι μονοφωνικοί περιορισμοί υποχωρούν μπροστά στην ανάγκη μιας νέας ανακουφιστικής συλλογικότητας, το υποκείμενο αναγνωρίζει δειλά δειλά την ανάγκη για την επικύρωση της αλληλεγγύης, για μια πληθυντική επένδυση στο σώμα, για μια διαρκή υπέρβαση των κατατεθειμένων ορίων.

Άλλο ένα σημείο που πρέπει να τονίσουμε είναι η δυνατότητα της αφήγησης να υπερβαίνει τη λήθη, την επικύρωση της εξουσίας. Σε αυτή την ανάγκη εμπλέκονται αρχικά οι μαρτυρίες για το Άουσβιτς και η σιωπή γύρω από το Γκουαντάναμο. Τι παρήγαγε το Άουσβιτς; Στη βάση ποιας λογικής δομήθηκε ως δυνατότητα; Κάθε εξουσία φέρνει εντός της αυτή τη δυνατότητα. Η γραφή μπορεί να

απομακρύνει την ύβρη της λήθης που λειτουργεί ως κατασταλτικός μηχανισμός και που εμφανίζει τέτοιες δομές ως λογικές. Καθώς παρακολουθούμε τα πτώματα που ξεβράζονται στις ακτές της Δύσης, αισθανόμαστε μια ροή συνέχειας των εποχών. Άνθρωποι οι οποίοι πολλές φορές δεν ταυτοποιούνται, των οποίων ο χώρος ταφής μένει άγνωστος, αυτοί οι άνθρωποι είναι αυτοί των οποίων η αφήγηση συντρίφθηκε, στων οποίων την υπόσταση έχει συντελεστεί μια σημαντική αλλοίωση Ξέρουμε αρκετά για να μπορούμε να πούμε ότι κάθε ολοκληρωτισμός θέλησε να δομήσει μια αξιολογική γλώσσα, μια γλώσσα του αποκλεισμού. Ο ορισμός του τι μπορεί να νοηθεί ως σωστό και λάθος, καλό και κακό, καλύπτει τότε το σύνολο της ζωής. Πολλά νοήματα αποκτούν στην ουσία μια ποινική διάσταση.

Η γραφή που μας ενδιαφέρει κινείται στους αντίποδες μιας τέτοιας λογικής. Διαλύει τη συνενοχή και ορίζει τις στιγμές που βγαίνουμε έξω από την αλλοτρίωση. Είναι στιγμές που η λογοτεχνία αποβλέπει στη διάρρηξη της ιεραρχίας μέσα στην επικράτεια των γεγονότων. Η λογοτεχνία μπορεί να γίνει η αξία χρήσης μιας κοινωνίας που θέλει να δει το *έξω*, αυτό υπάρχει στη φύση της ως δυνατότητα, όπως αντίστοιχα υπάρχει και η δυνατότητα να παίξει τον ρόλο της επικύρωσης του υπάρχοντος.

Στην ανθρωπότητα, το αίτημα για εξέγερση τίθεται εκ νέου ως αντίθεση στη διογκούμενη καταπίεση και τον αυξανόμενο δεσποτισμό. Η φαντασία αρχίζει πάλι να αναζητά την αυτοτελή ενέργεια και την ορμή, οσμίζεται την αναδυόμενη ανάγκη για αξιοπρέπεια και κινείται να τη συναντήσει σε νέα εδάφη. Σε αυτή τη διάλυση όλων των παραγωγών ταυτοτήτων, η λογοτεχνία βρίσκει και πάλι τον χώρο για να κινηθεί και να διηγηθεί. Είναι δύσκολο να γράφεις ξέροντας πως η ζωή σου ξεγλιστρά, την ώρα που ο χρόνος χάνει τη δύναμη για απόφαση, ξέροντας ότι με αυτό τον τρόπο τίποτα δεν μπορεί να αρχίσει. Είναι εξαιρετικά εύκολο να αποδυθείς στον αγώνα του εμπορεύματος, της συνήθειας, του κοινού και κατασκευασμένου γούστου· όμως, από μακριά έρχεται μια συνειδητοποίηση της γραφής ως μέρος μιας επώδυνης αυτογνωσίας, ως συστατικό στοιχείο του αναστοχασμού.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19